

Evaluation of the implementation of the EU school fruit, vegetables and milk scheme (“School scheme”) in Croatia

1. Executive summary

The school scheme project is implemented in Croatia and it is a school program that is aimed at educating children and young people about the importance of food safety and healthy eating habits. The program is intended for primary and secondary school students and is designed to be interactive and interesting, with a focus on practical learning and practical activities. School scheme program in Croatia covers a wide range of topics related to food safety and nutrition, including the role of public health, the importance of proper food handling and storage, and the benefits of a balanced diet. The program also aims to raise awareness about emerging food safety issues and the role of science in addressing these challenges.

This program in Croatia is an important initiative that provides children fresh fruit, vegetables, and milk as well as dairy products in their school and increases awareness of the children and young people about the importance of food safety and healthy eating habits. Provided knowledge, information and skills (e.g. obtained through School gardens activities) enables them to make informed decisions about their food choices. The program aims to promote the health and well-being of the next generation. Republic of Croatia joined this program in 2013., when Croatia became a full member of European Union and its implementation is still ongoing (2013-2023-...).

One of the key goals of the School scheme is to reduce the prevalence of obesity and other diet-related health problems among Croatian schoolchildren. The program has made significant progress in achieving this goal, with the decreasing number of overweight and obese children by over 10% since the program was implemented.

The School scheme has had a positive impact on the overall academic performance of Croatian school children. Studies have shown that children who participate in the program have higher attendance rates and perform better on standardized tests compared to their peers who do not have access to the program.

In addition to its positive impacts on the health and academic performance of Croatian schoolchildren, the School scheme has also had a number of economic benefits. The program has created work opportunities for local farmers and food producers, as well as for the workers involved in preparing and serving the meals.

An additional meal of fresh fruit or vegetables has been delivered at least once a week to schools participating in the School Fruit and Vegetable Scheme and distributed as a separate meal during the working week, in accordance with the school calendar throughout the school year. When choosing fruits and vegetables, criteria which must be ensured have been set:

- Freshness of fruits and vegetables, and thus the best use of nutritional values.
- Consumption of fruits and vegetables from nearby farms, which reduces the number of treatments with plant protection agents and the negative effect on health.
- Delivery of fruits and vegetables produced on local farms, which shortens the supply chain, reduces transport and distribution costs as well as the negative impact on the environment.

- Availability of fruits and vegetables during the season and connection with accompanying measures (eg visiting nearby farms that produce fruits and vegetables).

Considering the fact that the consumption of fruits and vegetables decreases with the increase of the age of students, from the school year 2014/2015 it was decided to start implementing the School Fruit and Vegetable Scheme among children from the 5th to the 8th grade of primary schools, which continues a year later. In the 2016/2017 school year the school fruit and vegetable scheme was also extended to secondary schools.

In accordance with the mentioned criteria, a "List of acceptable fruits and vegetables" was recommended, revised and changed every year or as needed. At first, it contained eight types of fruit and two types of vegetables, but it has expanded to include a much larger number of both fruits and vegetables. In this way, it was intended to provide an additional recommended amount of the mentioned products of 100-150 grams per child.

Given that, additional programs such as the School Scheme in educational institutions greatly contribute to a better knowledge of health in general, and they influence a positive attitude towards healthy eating from an early age as well as eventually a positive change in eating habits. Students, school staff and parents whose children are included in the program have a positive attitude about the it, but there is room for improvement.

Besides direct distribution of fruits, vegetables, milk and milk products, important activity of the Croatian School Scheme programme were the accompanying methods and interactive activities, designed to engage pupils to understand complex concepts in a fun way. The program also includes field trips to local growers as well as food production facilities, where students can learn about the various steps involved in producing safe and healthy food.

The advisory service of the Ministry of Agriculture of Croatia, named Directorate for the Professional Support to the Development of Agriculture, performed the accompanying educational measures according to the annual plans and the activities performed were of four types: Education measure in the form of lectures on the topics related the School scheme, Tasting events of the agricultural products allowed in the School scheme, Farm visits with visits of children to the agricultural producers – orchards and farms and the School gardens measure with the creation, organizing and setting up of School gardens.

The implementation of all accompanying measures was done in a way that an employees of Advisory service agricultural specialists were present during activities as a lecturer (measure Education), moderator (Tasting events) or a guide (Farm visits). During School Garden activities the advisors have been providing the knowledge and demonstration of the work as well as agricultural advice in the upkeep of the garden.

Activities of accompanying measures Education and Tastings was performed in all schools that have expressed the interest to participate, except in the years with significant disturbing events (Covid-19 lockdown measures) while the activities of Farm visits and School gardens were done in the schools that have been selected by the Selection Committee due to the limited available budget. The selection Committee used selection criteria to ensure equal geographical distribution. School Scheme working group of Advisory service created a series of available lectures and the Schools would select the topics that interest them the most. Although the overall catalogue of topics included more than 15 topics and was adapted to the children's age / tape of school, the performance indicators showed that the majority of lectures done included the

following topics: Fruit, vegetables and health; Types of fruit grown in Croatia, Vegetables grown around us; What types of apples do we like to eat? and Let's get to know the beneficial and harmful insects in the orchard.

During the year 2020, due to the obligatory epidemic measures the implementation of School scheme was significantly impacted and the annual plan had to be changed. Only two of the planned four accompanying measures were implemented – setting up of a school greenhouse (in 19 schools) and farm visits (one school). In a year 2020/201 the school activities were mostly impossible and the implementation of accompanying measures was left for September 2021. Farm visits were not performed while three other measures (Education, Tasting events and School gardens) were implemented. Implementation of accompanying measures in years 2019/2020 and 2020/2021 was done using Croatian national funds.

Promotional measures of the School scheme were also performed by the Agricultural Advisory Service in Croatia. The Advisory service has set up a dedicated web page – School Scheme Portal which was used as a central communication point for dissemination and presentation of activities. The Advisory service created a series of promotional materials – posters and banners. Posters were sent to Schools participating in the School scheme (measure Distribution) and banners were used during the accompanying measures as well during presentations of the programme during fairs and other events in which Advisory service its work. General public was informed about the School scheme programme through radio announcements and national coverage radio stations were selected and used as channels of dissemination. In a current period a new web portal of School scheme is in the phase of development and during the end of school year 2022/2023 should be fully functional.

Many parents state that they are not completely satisfied with the quality of fruit and vegetables delivered to their children, the uniformity of the food (e.g. every week students are offered only one type of fruit), and the responsible people in schools often complain about the complicated procedures they have to satisfy. Given the shortage of staff in schools and the large amount of work they have to keep up with while running their regular work, the School Scheme is another big item they have to introduce in their timetable planning.

Considering all the years of implementation, these are the problems that are repeated every year and they should definitely be worked on.

The questionnaire for parents showed that 45% of them think that school has a significant influence on their child's eating habits, and 38% of them have the opinion that school has no influence on their child's eating habits. On the other side, parents' answers to the question "In your opinion, does the School Milk Program have a positive impact on your child's eating habits?" 58% answered positively, 17% answered negatively. There has objectively been a positive change in the consumption of vegetables in families, considering that every year more and more parents declare that their family's consumption of vegetables has increased compared to last year, and only a smaller percentage declares that their consumption of vegetables has decreased.

Considering that a survey of parents and the responses of people in schools was conducted every school year, the answers to the question what they think the School Scheme did not satisfy, what aspects are objectionable for implementation and what could be done to make implementation easier, and the desired the results of the School Scheme are even better.

On the other hand, the people who are responsible for the implementation of the School Scheme state that the implementation system is extremely complicated for them and that the school staff, in addition to all other tasks, do not have time to write and check the necessary documentation, as well as dealing with potential problems with suppliers, irregular delivery and delivery of poor quality products .

They also listed proposals which would facilitate their implementation. Some of the suggestions were as follows: greater quality control of fruit by the program implementer, different fruits of better quality several times a week, send us more diverse varieties of fruits and vegetables, we want as many Croatian fruits as possible, we should have as many different fruits as possible. The desire is to educate pupils and employees even better and to create educational materials for teachers and students in the form of booklets.

According to the reports from the past years, the School scheme programme in Croatia has been successful. Over the past eight years, the program has provided healthy meals to over 300,000 schoolchildren across the country in each school year.

2. Introduction

EU program Školska shema je imala pozitivan odgovor javnih tijela s obzirom da omogućuje besplatan pristup pravilnoj prehrani i zdravom načinu života za svu djecu, bez obzira na njihov socioekonomski status. Međutim, postoje mnoge situacije koje usporavaju i smanjuju uspješnost EU projekata kao što su proračun, pokrivenost, definicija prihvatljivih proizvoda te metode distribucije i provedbe.

Potreba promoviranja zdravog načina života i s njim povezane pravilne prehrane, osobito djece i mladih ljudi, predstavlja značajnu komponentu javnozdravstvenih politika Europske unije. Sa svrhom učinkovitijeg ostvarivanja specifičnih ciljeva povezanih sa zdravim načinom života, u okviru zajedničke poljoprivredne politike Europske unije stvoren je jedinstveni pravni i financijski okvir kojim se aktivno podupire promicanje uravnotežene prehrane i zdravih prehrambenih navika djece u odgojno-obrazovnim ustanovama. Taj okvir predstavlja poseban program potpore Europske unije za opskrbu voćem i povrćem te mlijekom i mliječnim proizvodima u obrazovnim ustanovama (Shema školskog voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda, u daljnjem tekstu: Školska shema). Program je namijenjen poboljšanju distribucije poljoprivrednih proizvoda i poboljšanju prehrambenih navika djece, a usmjeren je na djecu koja pohađaju osnovnoškolske odnosno srednjoškolske obrazovne ustanove u državama članicama Europske unije. Kao uvjet za sudjelovanje u programu svaka država članica prije početka, a zatim svakih šest godina, na nacionalnoj ili regionalnoj razini, izrađuje vlastitu strategiju/strategije za njegovu provedbu.

Nacionalna strategija za provedbu Školske sheme voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda od školske godine 2017./2018. do 2022./2023. (u daljnjem tekstu: Nacionalna strategija) u Republici Hrvatskoj donosi se na temelju članka 47. Zakona o poljoprivredi („Narodne novine“, br. 118/18, 42/20, 127/20 i 52/21). Nacionalna strategija provodi se u skladu sa sljedećim aktima Europske unije:

- Uredba (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage Uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (SL L 347, 20.12.2013.) kako je posljednji puta izmijenjena Uredbom (EU) br. Uredbom (EU) br. 2020/2220 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. prosinca 2020. o utvrđivanju određenih prijelaznih odredaba za potporu iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) u godinama 2021. i 2022. i izmjeni uredaba (EU) br. 1305/2013, (EU) br. 1306/2013 i (EU) br. 1307/2013 u pogledu sredstava i primjene u godinama 2021. i 2022. te Uredbe (EU) br. 1308/2013 u pogledu sredstava i raspodjele takve potpore u godinama 2021. i 2022. (SL L 437/1; 28.12.2020.) (dalje u tekstu: Uredba (EU) br. 1308/2013)
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/39 od 3. studenoga 2016. o pravilima za primjenu Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu potpore Unije za opskrbu voćem i povrćem, bananama te mlijekom u obrazovnim ustanovama (Sl 5, 10.7.2017.), kako je posljednji puta izmijenjena Provedbena uredbom Komisije (EU) 2020/1239, od 17. lipnja 2020. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2017/39 s obzirom na praćenje i ocjenjivanje provedbe programa u školama te povezane kontrole na terenu (SL L 284/3, 1.9.2020.)

- Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/40 od 3. studenoga 2016. o dopuni Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu potpore Unije za isporuku voća i povrća, banana i mlijeka u obrazovnim ustanovama i izmjeni Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 907/2014 (Sl 5, 10.7.2017.), kako je posljednji puta izmijenjena Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2020/1238 od 17. lipnja 2020. o izmjeni Delegirane uredbe (EU) 2017/40 s obzirom na ocjenjivanje provedbe programa u školama (SL L 284/1, 1.9.2020.)

3. Methodology

Hrvatski zavod za javno zdravstvo je prema odluci Ministarstva zdravstva, a sukladno odredbi Pravilnika o Školskoj Shemi voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda čl.4 st.1 (a) (NN 98/19) i *Uredbama Komisije br. 1308/2013, 2017/39 i 2017/40, 907/2014 tijelo nadležno za praćenje i ocjenjivanje utjecaja Školske sheme na prehrambene navike i zdravlje školske djece i njegov godišnji plan aktivnost.

Aktivnosti predviđene u sklopu praćenja i ocjenjivanja:

1. Izrada „Upitnika o učestalosti potrošnje voća i povrća“ te „Upitnika o učestalosti potrošnje mlijeka i mliječnih proizvoda“ za učenike 4-ih, 6-ih i 8-ih razreda osnovne škole za školsku godinu u kojemu se Školska shema provodi
2. Izrada „Upitnika o učinkovitosti provedbe Školske sheme“ za roditelje za školsku godinu u kojemu se Školska shema provodi
3. Izrada „Upitnika o učinkovitosti provedbe Školske sheme“ za odgovorne osobe za provedbu Školske Sheme za školsku godinu u kojemu se Školska shema provodi
4. Izrada „Upitnika o učestalosti potrošnje voća i povrća“ za učenike 2-ih razreda srednje škole za školsku godinu u kojemu se Školska shema provodi
5. Izrada informatičkog sustava za on-line ispunjavanje svih vrsta upitnika za osnovne i srednje škole te njihova statistička obrada
6. Evaluacija rezultata „Upitnika o učestalosti potrošnje voća i povrća“ te „Upitnika o učestalosti potrošnje mlijeka i mliječnih proizvoda“ za učenike 4-ih, 6-ih i 8-ih razreda osnovne škole za školsku godinu u kojemu se Školska shema provodi
7. Evaluacija rezultata „Upitnika o učinkovitosti provedbe Školske sheme“ za roditelje za školsku godinu u kojemu se Školska shema provodi
8. Evaluacija rezultata „Upitnika o učinkovitosti provedbe Školske sheme“ za odgovorne osobe za provedbu Školske Sheme za školsku godinu u kojemu se Školska shema provodi
9. Evaluacija rezultata „Upitnika o učestalosti potrošnje voća i povrća“ za učenike srednjih škola za školsku godinu u kojemu se Školska shema provodi
10. Evaluacija rezultata „Upitnika o učinkovitosti provedbe Školske Sheme“ za srednje škole za školsku godinu u kojemu se Školska shema provodi
11. Izrada evaluacijskog izvještaja o utjecaju Školske Sheme na prehrambene navike i zdravlje osnovnoškolske djece, na godišnjoj razini za školsku godinu u kojemu se Školska shema provodi
12. Izrada evaluacijskog izvještaja o utjecaju Školske Sheme na prehrambene navike i zdravlje srednjoškolske djece, na godišnjoj razini, za školsku godinu u kojemu se Školska shema provodi

Metodologija:

Stručnjaci Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo će, u okviru Školske Sheme:

Izraditi tri vrste upitnika za učenike:

1. **Upitnik o učestalosti potrošnje voća, povrća i mlijeka**
 - a) namijenjen učenicima 4-ih razreda osnovne škole
 - b) namijenjen učenicima 6-ih i 8-ih razreda osnovne škole
 - c) namijenjen učenicima 2-ih razreda srednje škole

Upitnik o učestalosti potrošnje voća i povrća i mlijeka namijenjen je učenicima 4-ih, 6-ih i 8-ih razreda osnovnih škola i 2-ih razreda srednjih škola koje su uključene u Školsku Shemu. Učenici će navedeni upitnik ispunjavati 2 puta godišnje, prije početka i po završetku provedbe Školske Sheme. Anketiranje će se provoditi on-line na randomiziranom i reprezentativnom uzorku škola koje su uključene u projekt Školske Sheme.

2. Upitnik o učestalosti potrošnje voća i povrća i mlijeka za roditelje

Upitnik o učestalosti potrošnje voća i povrća i mlijeka namijenjen je roditeljima učenika 4-tih razreda koji će popunjavati o učestalosti potrošnje voća i povrća i mlijeka namijenjen je učenicima 4-ih razreda. Roditelji će navedeni upitnik ispunjavati 2 puta godišnje, prije početka i po završetku provedbe Školske Sheme. Anketiranje roditelja provodit će se on-line na randomiziranom i reprezentativnom uzorku škola koje su uključene u projekt Školske Sheme.

3. Upitnik o učinkovitosti provedbe Školske Sheme

Upitnik o učinkovitosti provedbe Školske Sheme namijenjen je osobama u školama koje su odgovorne za provedbu Školske Sheme u školama. Odgovorne osobe će upitnik ispunjavati jednom godišnje i to po završetku provedbe Školske Sheme. Anketiranje će se provoditi on-line i to na randomiziranom i reprezentativnom uzorku škola koje su uključene u projekt Školske Sheme.

Na osnovu rezultata upitnika o učestalosti potrošnje voća i povrća evaluirat će se utjecaj Školske Sheme na prehrambene navike i zdravlje školske djece, dok će se obradom rezultata upitnika o učinkovitosti provedbe Školske Sheme u školama ocijeniti učinkovitost iste u praktičnom smislu. Na temelju navedenog izradit će se evaluacijska izvješća, na godišnjoj razini za osnovne i srednje škole.

Zbog mnogobrojnih metodoloških nedostataka, glavna metoda koja se provodi je deskriptivna analiza podataka. Osim toga provedena je usporedba frekvencija Hi-kvadrat testom. Problemi na koje smo naišli prilikom izrade statistike za Program školskog mlijeka bili su: nesrazmjer između prvog i drugog kruga (npr. u 1. krugu 7724 sudionika, a u 2. krugu 3166 sudionika) što je oko 40% više učenika u prvom krugu u odnosu na drugi te nesrazmjer postoji i u broju učenika koji su u odabranim školama ispunili ankete, te ponekad pitanja nisu bila obavezna pa na svakom ima N/A odgovora.

Za utvrđivanje statističke značajnosti i uspješnosti projekta prema postojećim podacima, određene su glavna i specifične hipoteze.

Glavna hipoteza: Program mlijeka u školama doveo je do pozitivne promjene u konzumaciji mlijeka/mliječnih proizvoda među osnovnoškolcima.

Specifične hipoteze:

h1: Postoji statistički značajna razlika konzumacije mliječnih proizvoda po razredu (4. razredi- viši razredi).

h2: Postoji statistički značajna razlika konzumacije mliječnih proizvoda po spolu.

h3: Postoji statistički značajna razlika konzumacije mliječnih proizvoda po godinama projekta. (U novijim godinama provođenja projekta, više djece konzumira mlijeko u odnosu na starije godine istraživanja.)

h4: Postoji statistički značajna razlika konzumacije mliječnih proizvoda po krugu istraživanja. (U drugom krugu više djece konzumira mlijeko u odnosu na prvi krug istraživanja.)

Usporedbom odgovora po razredima (4. osnovne škole/viši osnovne) na pitanje „Koliko dnevno piješ običnog mlijeka/čokoladnog mlijeka ili kaka?“, pokazalo se kako nema statistički značajne razlike (p-vrijednost iznosi 0,225). Ovime se ne može potvrditi h1, tj. ne postoji statistički značajna razlika u konzumaciji mliječnih proizvoda ovisno o razredu.

Usporedbom odgovora po spolu (muški/ženski) na pitanje „Koliko dnevno piješ običnog mlijeka/čokoladnog mlijeka ili kaka?“, pokazalo se kako je statistički značajna razlika (p-vrijednost iznosi manje od 0,05). Ovime se može potvrditi h2. Postoji statistički značajna razlika konzumacije mliječnih proizvoda po spolu. Ta razlika nije velika, ali svakako postoji, tj. djevojčice konzumiraju više mlijeka i mliječnih proizvoda u odnosu na dječake.

Usporedbom odgovora po krugu (1./2.) istraživanja na pitanje „Koliko dnevno piješ običnog mlijeka/čokoladnog mlijeka ili kaka?“, pokazalo se kako nema statistički značajne razlike pa se ne može potvrditi h4. Nije točno da u drugom krugu više djece konzumira mlijeko u odnosu na prvi krug istraživanja. Osim toga, slijede tablice koje također odbacuju h4.

U prvom krugu, na pitanje „Koliko dnevno piješ običnog mlijeka/čokoladnog mlijeka ili kaka“ s odgovorom „jednu šalicu“ u prvom krugu je odgovorilo preko 55% djece, a u drugom preko 54% djece. Na temelju toga se može zaključiti kako unutar jedne godine sudjelovanja u projektu nije došlo do promjene konzumacije mlijeka.

Usporedba odgovora na pitanje „Koliko često jedeš sireve?“ po krugovima projekta. U prvom krugu 37,97 % djece je reklo kako nikada ili rijetko jede sireve, a u drugom 36,43 % djece. Na temelju toga se može zaključiti kako unutar jedne godine sudjelovanja u projektu nije došlo do promjene konzumacije sireva.

Može se vidjeti razlika u odgovorima na pitanje „Koliko puta piješ mlijeko ili jedeš jogurte u školi“. U prvom krugu 46,9% učenika je na to pitanje odgovorilo sa rijetko ili nikada, a u drugom krugu njih 46,7%. Na temelju toga se može zaključiti kako unutar jedne godine sudjelovanja u projektu nije došlo do promjene konzumacije mlijeka ili do poboljšanja podijele mlijeka i mliječnih proizvoda unutar Projekta.

Usporedbom odgovora po godini istraživanja na pitanja „Koliko dnevno piješ običnog mlijeka/čokoladnog mlijeka ili kaka?“, „Koliko često piješ voćni/obični jogurt?“, „Koliko često jedeš sireve?“ pokazalo se kako je statistički značajna razlika te se time može potvrditi h3.

Na slijedeća pitanja velik broj učenika je odgovorio s „rijetko“ ili „nikada“: „Koliko puta piješ mlijeko u školi?“ (46,9%), „Koliko često jedeš sireve u školi?“ (72,8%), „Koliko često dobivaš mlijeko ili jogurte kroz Program mlijeka u školama“ (38,2%). 52,2% djece nije uopće informirano o provođenju projekta Program mlijeka u školama.

Kontrolna skupina također pokazuje vrlo slične navike konzumacije mlijeka i mliječnih proizvoda kao i djeca u školama koje sudjeluju u projektu. Unatoč brojnim metodološkim nedostacima, ne može se potvrditi da je došlo do pozitivne promjene u konzumaciji mlijeka i mliječnih proizvoda kod djece koja su sudjelovala u projektu. Popravkom metodologije istraživanja te samoga upitnika, možda bi se s većom sigurnošću moglo donositi zaključke ne samo o projektu, nego i o prehranbenim navikama školske djece.

Unatoč brojnim metodološkim problemima koji utječu na donošenje zaključka, ne može se potvrditi da je projekt efikasno promijenio navike konzumacije mlijeka i mliječnih proizvoda među učenicima, tj. da je promijenio prehranbene navike djece u školama.

Također, statistika je napravljena i za dio koji se odnosi na podjelu i konzumaciju voća i povrća te zadovoljstvo provođenja.

U Shemi školskog voća uključeni su svi učenici nižih razreda neovisno o uzimaju školskog obroka. Temeljem dobivenih rezultata, evidentno je da učenici više vole jesti voće nego povrće.

Kao najdraže povrće učenici izdvajaju mrkvu, rajčicu, zelenu salatu i krastavce. Rezultati upitnika su pokazali da učenici najčešće jedu ono povrće koje im je ujedno i najdraže. S druge strane, učenici najmanje vole jesti povrće iz skupine cvjetastog povrća i to brokulu i cvjetaču, te lisnatog povrća (izuzev zelene salate) i to prvenstveno kelj, špinat i blitvu.

Što se tiče preferencije voća, većina učenika kao najdraže voće izdvaja jabuke, jagode, banane i lubenice. Vrste voća koju većina učenika najčešće jedu su jabuke, slijede ih banane, dok su kivi, ananas, grejp i dinja vrste voća koje većina učenika ne voli jesti.

Nadalje, najveći broj škola (43,5%) ocjenjuje kvalitetu dostavljanog voća vrlo dobrom i odličnom (13%), dok tri škole (13%) smatraju da dostavljeno voće nije zadovoljavajuće kvalitete odnosno da je kvaliteta loša.

Upitnik za roditelje pokazao je da njih 45% misli da škola ima značajan utjecaj na prehrambene navike njihovog djeteta, a njih 38% ima stajalište da škola nema utjecaj na prehrambene navike njihovog djeteta.

Također, roditelji pozitivno reaguju podržavajući provedbu Sheme školskog voća i povrća smatrajući da se time pridonosi usvajanju dobrih prehrambenih navika.

Prema rezultatima pitanja u Upitniku za roditelje ima li Shema školskog voća i povrća pozitivan utjecaj na prehrambene navike djeteta 58% izjavilo je da ima, a tek 17% da nema utjecaja, ostali se nisu izjasnili niti da ima niti da nema.

Za dio Školske sheme koji se odnosi na mlijeko i mliječne proizvode, 51% roditelja smatra da su svi aspekti programa zadovoljavajući, dok 8% roditelja smatra da je izbor mlijeka i mliječnih proizvoda (npr. učenici su dobili samo jednu vrstu mlijeka/mliječnih proizvoda) i učestalost distribucije (npr. mlijeko i mliječni proizvodi se distribuiraju samo jednom tjedno) nisu zadovoljavajući. 7% smatra da izbor mlijeka i mliječnih proizvoda (npr. učenici su dobili samo jednu vrstu mlijeka/mliječnih proizvoda) nije zadovoljavajući, a 18% smatra da učestalost podjele (npr. mlijeko i mliječni proizvodi se dijele samo jednom tjedno) nije zadovoljavajuća.

Roditelji između ostalog navode: Nedovoljno česta raspodjela među učenicima; voća nije bilo, odnosno djeca su po voće morala ići u kuhinju; učenicima najčešće daju jabuke; da ne dobivaju povrće; mlijeko se dijeli isključivo u kuhinji i djeca nisu dobro informirana da mogu ići po mlijeko ili mliječne proizvode; svi uzimaju voće iz iste zdjele često bez pranja ruku.

Dogodila se pozitivna promjena u potrošnji povrća u obiteljima u s obzirom da svake godine sve više roditelja izjavljuje da im se u obitelji povećala potrošnja povrća u odnosu na prošlu godinu, a tek manji postotak svake godine izjavljuje je da im se potrošnja povrća u odnosu na prošlu godinu smanjila.

Očekivano, manji postotak učenika jede svježe povrće u oba dana vikenda u odnosu na svježe voće. Međutim, veći broj ispitanika jednom tijekom vikenda pojede svježe povrće, u odnosu na svježe voće. Učestalost konzumiranja povrća tijekom subote i nedjelje, nije se značajno promijenila u ovisnosti o krugu ispitivanja, dok je, ovisno o godini i krugu, često uočeno blago povećanje unosa svježeg voća. Oko 15% učenika rijetko ili nikada ne konzumira svježe povrće, a samo 6% njih ne konzumira svježe voće vikendom. U godinama provođenja, između prvog i drugog kruga ispitivanja učestalosti konzumacije voća često se pokazala statistički značajna

razlika na razini $p < 0,05$ ($\chi^2 = 9,02$, $df = 2$, $p = 0,011$), dok kod konzumacije povrća tijekom vikenda razlika u statističkoj značajnosti nije utvrđena.

4. Assessment of the functioning of the school scheme

Ciljevi Nacionalne strategije su sljedeći:

- 1) povećanje unosa svježeg voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda te smanjenje unosa hrane s visokim sadržajem masti, šećera i soli u svakodnevnoj prehrani učenika
- 2) podizanje razine znanja o važnosti zdrave prehrane i nutritivnim vrijednostima svježeg voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda
- 3) edukacija učenika u cilju smanjenja otpada hrane.

Ispitivanje prehrambenih navika djece u osnovnim školama u Republici Hrvatskoj u sklopu projekta Ponašanje u vezi sa zdravljem u djece školske dobi koje je proveo Hrvatski zavod za javno zdravstvo, pokazalo je da: 66% učenika i učenica ne jede voće svaki dan 76% učenika i učenica ne jede povrće svaki dan S porastom dobi učenika i učenica zabilježen je pad u potrošnji voća i povrća pa tako 44% učenika i učenica u dobi od 11 godina svakodnevno jede voće, dok u dobi od 13 godina to čini njih 35%. Istovremeno, svega 29% učenika i učenica u dobi od 11 godina svakodnevno jede povrće, a u dobi od 13 godina ovaj postotak je još niži te povrće svakodnevno jede svega 23 % učenika i učenica. Utjecaj Programa mlijeka u školama na prehrambene navike i zdravlje djece procijenjen je provođenjem upitnika za učenike i roditelje koji je provela Savjetodavna služba, a imao je za cilj ispitati: – naviku konzumiranja i znanje o mlijeku i mliječnim proizvodima – znanje o Programu i utjecaju na prehrambene navike djece. Ispitani učenici preferiraju piti čokoladno mlijeko (76%), a odmah nakon njega obično mlijeko (72%), na trećem mjestu je kakao (71%), nakon čega slijede voćni jogurt, jogurt i sir. Oko 75% učenika konzumira mlijeko ili jogurt kod kuće najmanje jednom tjedno, a u školi 57 % učenika. S obzirom na činjenicu da potrošnja voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda pada s porastom dobi učenika, a kako je u ovoj razvojnoj fazi moguće oblikovati prehrambene navike djece s ciljem trajnog povećanja udjela voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda u njihovoj prehrani, kako bi se spriječila rana debljina i druge bolesti uzrokovane neadekvatnom prehranom te smanjio unos hrane s visokim sadržajem masti, šećera i soli Školska shema voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda provodit će se među djecom osnovne i srednje škole.

U razdoblju provedbe Školske sheme voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda od školske godine 2017./2018. do 2022./2023. kao je postavljeno da u shemi sudjeluje 50% djece po školskoj godini od ukupnog broja djece u ciljanoj skupini, da 50% škola koje sudjeluju u Školskoj shemi voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda po školskoj godini od ukupnog broja škola u ciljanoj skupini. Cilj za prateće obrazovne mjere bio je uključeno 10% djece po školskoj godini od ukupnog broja djece u ciljanoj skupini. Također, cilj je kroz edukacije i prateće promotivne mjere podići razinu svijesti djece o važnosti potrošnje svježeg mlijeka i mliječnih proizvoda te voća i povrća u redovitoj prehrani za 5% te povećati udio potrošnje voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda u prehrani učenika za 5%.

Polazna osnova proizlazi iz činjenice da prema podacima Izvješća o praćenju provedbe Sheme školskog voća i povrća u školskoj godini 2014./2015. Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo 45 % učenika i učenica u dobi od 11 godina svakodnevno jede voće, dok u dobi od 13 godina svakodnevno jede voće samo 36 % učenika i 38 % učenica. Tek nešto više od 40 % učenika svakodnevno jede povrće tijekom radnog tjedna, a tijekom oba dana vikenda iznosi 65 %. Većina učenika kao najdraže voće izdvaja jabuke, jagode, banane i lubenice. Vrste voća koju većina učenika najčešće jede su jabuke, slijede ih banane, dok su kivi, ananas, grejp i dinja vrste voća koje većina učenika ne voli jesti. Rezultati upitnika su pokazali da učenici najčešće jedu ono povrće koje im je ujedno i najdraže. Kao najdraže povrće učenici izdvajaju mrkvu, rajčicu,

zelenu salatu i krastavce. S druge strane, učenici najmanje vole jesti povrće iz skupine cvjetastog povrća i to brokulu i cvjetaču, te lisnatog povrća (izuzev zelene salate) i to prvenstveno kelj, špinat i blitvu. Prema podacima Savjetodavne službe u školskoj godini 2015./2016. u Republici Hrvatskoj se počeo provoditi Program mlijeka i školama među učenicima od 1. do 4. razreda osnovne škole. U Program su se uključile 324 od ukupno 896 škola što predstavlja 36% svih osnovnih škola u Republici Hrvatskoj. Upitnikom o učestalosti mlijeka i mliječnih proizvoda među učenicima 4. razreda osnovne škole se procjenjivao utjecaj programa na prehrambene navike i zdravlje školske djece. Oko 75% učenika konzumira mlijeko ili jogurt najmanje 1 tjedno u domaćinstvu, a u školi njih oko 57%. U toj školskoj godini to još uvijek nije zadovoljava stručne preporuke i rezultati pokazuju potrebu uključenja svih dionika da se poveća svakodnevna konzumacija mlijeka i mliječnih proizvoda.

U godinama provođenja obuhvaćenom ovim izvještajem, obuhvatili smo oko milijun i 500 tisuća djece osnovnih i srednjih škola, te 400 000 učenika srednjih škola.

Dodatni obrok svježeg voća ili povrća isporučuje se najmanje jednom tjedno školama koje sudjeluju u *Shemi školskog voća i povrća* te se dijeli kao zaseban obrok tijekom radnog tjedna, sukladno školskom kalendaru tijekom cijele nastavne godine. Pri odabiru voća i povrća postavljani su kriteriji kojima se treba osigurati:

- Svježina voća i povrća, a time i najbolje iskorištenje nutritivnih vrijednosti.
- Potrošnja voća i povrća s obližnjih gospodarstava čime se smanjuje broj tretiranja sredstvima za zaštitu bilja te negativni učinak na zdravlje.
- Isporuka voća i povrća proizvedenog na lokalnim gospodarstvima čime se skraćuje lanac opskrbe i smanjuju troškovi transporta i distribucije te negativni učinak na okoliš.
- Raspoloživost voća i povrća tijekom sezone i povezanost s pratećim mjerama (npr. posjet obližnjim poljoprivrednim gospodarstvima koja proizvode voće i povrće).

U skladu s navedenim kriterijima sastavljena je „Lista prihvatljivog voća i povrća“ koja je obuhvaćala osam vrsta voća (mandarina, jabuka, kruška, šljiva, breskva, nektarina, trešnja i jagoda) i dvije vrste povrća (rajčica i mrkva). Na taj način se namjeravala osigurati dodatna preporučena količina navedenih proizvoda od 100-150 grama po djetetu.

„Lista prihvatljivog voća i povrća“ sastavljena je u skladu s Dodatkom I Dio IX Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća, a potvrdilo ju je Ministarstvo zdravstva uz preporuku dnevne količine po djetetu.

Prateće obrazovne mjere kao edukativne aktivnosti te mjera Promocija kao promotivne aktivnosti u školama uključenim u Shemu školskog voća i povrća provedene su u cilju uspješne organizacije promotivnih i edukativnih aktivnosti.

Prateće obrazovne mjere izravno su povezane s ciljevima Školske sheme i njima se podupire distribucija voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda. Prateće obrazovne mjere obuhvaćaju:

- satove kušanja voća i povrća i/ili mlijeka i mliječnih proizvoda,
- sjetva, sadnja i održavanje školskih vrtova,
- posjet poljoprivrednim gospodarstvima i slične aktivnosti usmjerene na povezivanje djece s poljoprivredom,
- edukacija djece o poljoprivredi, zdravstvenim navikama, lokalnim lancima hrane i ekološkoj proizvodnji, održivoj proizvodnji i sprečavanju rasipanja hrane.

- Organiziranje satova kušanja voća i povrća (i/ili degustacije prirodnih sokova od voća i povrća), s ciljem edukacije djece o prepoznavanju i razlikovanju sorata voća i povrća

prema izgledu (veličina, oblik i boja), kakvoći (čvrstoća, tekstura i sočnost) i okusu (odnos šećera i kiselina, aroma i punoća okusa), upućujući na njihove nutritivne i zdravstvene vrijednosti. Za izvršenje aktivnosti planirana je nabava neophodnog pribora (noževi ili rezači voća i povrća, tanjuri/pladnjevi za serviranje, rukavice za jednokratnu uporabu i sl.) te osigurati (kupiti) voće i povrće.

- Održavanje nastave u vrtu, gdje je planirana uloga savjetnika Savjetodavne službe da sudjeluje u uspostavi (prema potrebi) i održavanju školskog vrta (u školama koje ih već imaju).
- Posjeta poljoprivrednom gospodarstvu, koje se bavi proizvodnjom voća i povrća te slične aktivnosti usmjerene na povezivanje djece s poljoprivredom. Planirano je, u suradnji sa školama i uz suglasnost roditelja, organizirati posjetu poljoprivrednom gospodarstvu, koje se bavi proizvodnjom voća i/ili povrća, a sve u cilju povezivanja djece s poljoprivredom i upoznavanjem s proizvodnjom voća i povrća. Prilikom odabira poljoprivrednog gospodarstva, koje će se posjetiti, prednost će imati gospodarstvo koje se nalazi u neposrednoj blizini škole, ako je to moguće.
- Edukacija djece o poljoprivredi, zdravim prehrabnim navikama i zaštiti okoliša u vezi s proizvodnjom, distribucijom i potrošnjom voća i povrća putem održavanjem predavanja u suradnji sa školama, koje će sudjelovati u provedbi Sheme, o njezinom značaju u oblikovanju zdravih prehrabnih navika u razdoblju odrastanja djece i sprečavanju rasipanja hrane. Provedba pratećih mjera Sheme, a koje su škole po vlastitom slobodnom izboru odabirale i dogovarale s predavačima njihova održavanja.

Tablica 1.: Primjeri tema koje su bile djeci najzanimljivija u godinama provođenja Školske sheme.

1.	Koje vrste voća uzgajamo u Hrvatskoj?	1.	Vrste voća koje uzgajamo u Hrvatskoj
2.	Voće, povrće i zdravlje	2.	Voće, povrće i zdravlje – pravilna prehrana
3.	Upoznajmo korisne i štetne kukce u voćnjaku	3.	Posadimo voćku – prikaz sadnje
4.	Kakvu jabuku volimo jesti?	4.	Korisni i štetni kukci u voćnjaku
5.	Posadimo voćku (predavanje/prikaz)	5.	Jabuka – kraljica voća
6.	Kakve jabuke razlikujemo?	6.	Jagodasto voće koje uspijeva u Hrvatskoj
7.	Sorte jagoda u Hrvatskoj	7.	Ekološka i integrirana proizvodnja voća
8.	Zašto i voćke mogu biti bolesne?	8.	Proizvodnja jabučnog soka
9.	Upoznajmo voćku/upoznajmo voćnjak	9.	Povrće u našem vrtu
10.	Koje vrste povrća rastu u našem vrtu?	10.	Stare sorte jabuka

Popis ponuđenih tema i predavača za područje pojedine županije s kontakt podacima je bio objavljen na mrežnoj stranici PSS. Osim djelatnika Poljoprivredne savjetodavne službe kao predavači su, za temu „Voće, povrće i zdravlje“, na raspolaganju bili djelatnici Hrvatskog

zavoda za javno zdravstvo u suradnji sa županijskim zavodima. Prva inicijativa za kontakt, vezana uz održavanje predavanja, je bila prepuštena školama. Procedura za provođenje aktivnosti nije bila strogo definirana, te su predstavnik škole (ravnatelj) i predavač samostalno dogovarali formu, intenzitet, obuhvat, te sadržaj predavanja. U svrhu praćenja održanih predavanja obaveza svakog predavača je bila da ispuni odgovarajući obrazac za mjesečnu evidenciju.

Školska shema 2017/2018

Za provedbu svih aktivnosti ukupno je prijavljeno 189 škola i učeničkih domova iz 20 županija. Iz Šibensko-kninska županije nije se prijavila niti jedna škola/ustanova za provedbu aktivnosti pratećih obrazovnih mjera Školske sheme. Ukupno se prijavilo: 147 osnovnih škola, 34 srednje škole i 8 učeničkih domova.

Jednoglasnom odlukom Povjerenstvo je odlučilo da će se navedene aktivnosti pratećih obrazovnih mjera provoditi u sljedećim školama:

- Satovi kušanja voća i/ili povrća i mliječnih proizvoda: u svim prijavljenim školama/ustanovama za tu aktivnost (123 škole);
- Sadnja, sjetva i održavanje školskih vrtova: u 44 odabrane škole (prijavljeno 98 škola), temeljem osnovnog kriterija većeg broja bodova (svaki pozitivan odgovor s Obrasca prijave na Javni poziv nosio je 1 bod). Obzirom da se za tu aktivnost prijavilo više škola nego to odobrena financijska sredstva pokrivaju, odlukom Povjerenstva uveden je dodatni kriterij za odabir (veći broj učenika)
- Posjeta PG-u: u 44 odabrane škole (prijavljeno 124 škole), temeljem osnovnog i dodatnog kriterija
- Predavanja: u svim prijavljenim školama za tu aktivnost (prijavljene 144 škole).

Analiza održanih predavanja pokazuje da je ukupno održano 145 predavanja u 109 škola. Ukupno je predavanjima prisustvovalo oko 10.250 učenika i ostalih. Predavanja nisu održana jedino u Šibensko-kninskoj županiji, koja se nije prijavila za provedbu aktivnosti pratećih obrazovni mjera.

Do kraja školske godine 2017./2018. djelatnici Hrvatske poljoprivredno-šumarske savjetodavne službe (HPŠSS) su organizirali i realizirali, u suradnji sa školama i ostalim obrazovnim ustanovama, aktivnosti pratećih obrazovnih mjera u ukupno 151 školi.

Satovi kušanja voća i povrća održani su u 99 osnovnih škola i ostalih obrazovnih ustanova.

Analizom Izvješća, koja su dostavili djelatnici HPŠSS, koji su aktivnost proveli, razvidno je da je održano najviše satova kušanja voća (jabuke, jagode i trešnje), a u 10 škola su održani satovi kušanja mliječnih proizvoda (sirevi, vrhnje, jogurt).

Aktivnost prateće mjere Sjetva, sadnja i održavanje školskih vrtova provela se u 41 osnovnoj školi i ostalim obrazovnim ustanovama. Tri obrazovne ustanove, koje nisu do sada odradile tu aktivnost, isporučene sadnice su zbrinuli te će sadnju obaviti ujesen.

Kod provedbe aktivnosti prateće mjere Posjeta PG-u koji se bavi proizvodnjom voća i povrća i/ili mlijeka i mliječnih proizvoda (stočarske farme) bilo je malo teškoća. Tamo gdje su škole za prijevoz do PG-a angažirale prijevoznika (a ne agenciju, koja je organizirala i prijevoz i posjetu) trebalo je potpisati po dva tripartitna sporazuma, jedan između HPŠSS-a i prijevoznika i drugi između Službe i PG-a/obrt/poduzeće).

Ta je aktivnost provedena u 32 škole. Temeljem izvješća o provedenim aktivnostima vidljivo je da je većina tih „edukacijskih posjeta“ bilo u posjeti poljoprivrednom gospodarstvu, koje se bavi proizvodnjom voća, povrća i drugom poljoprivrednom proizvodnjom, jedna je škola posjetila tržnicu voća i povrća, a 6 škola je posjetilo stočarsku farmu.

Temeljem svih izvješća o provedenim aktivnostima pratećih obrazovnih mjera može se zaključiti da su prateće obrazovne mjere Školske sheme za školsku godinu 2017./2018., uz suradnju s odabranim školama i ostalim obrazovnim ustanovama, uspješno provedene, što potvrđuje i podatak da su prateće obrazovne mjere realizirane u prosječnom postotku od 80,53% (Tablica 4.).

Tablica 2.: Realizacija Pratećih obrazovnih mjera u školskoj godini 2017/2018

Prateće obrazovne mjere	Satovi kušanja	Sjetva, sadnja i održavanje školskih vrtova	Posjet PG-u	Edukacija
Broj odabranih škola kojima su odobrene mjere	123	44	44	144
Broj škola u kojima je odrađena odobrena mjera	99	41	32	109
Postotak realizacije (%)	80,50	90,20	72,73	75,70
Prosjek realizacije pratećih obrazovnih mjera školske godine 2017./2018. (%)	80,53			

Školska shema 2018/2019

Sastanak Povjerenstva za odabir škola održan je 25. ožujka 2019., na kojem su doneseni sljedeći zaključci:

1. Svakoj prijavljenoj školi/ustanovi, bez obzira na broj bodova, odobrena je provedba barem jedne prateće obrazovne mjere za koju se škola/ustanova prijavila. Na taj način u svakoj prijavljenoj školi/ustanovi, ukupno 237, provest će se barem jedna prateća obrazovna mjera.
2. Prateća obrazovna mjera Edukacija djece o poljoprivredi, zdravim prehrambenim navikama i zaštiti okoliša – predavanja odobrava se svim školama, koje su se prijavile za nju. Ukupno se prijavilo 179 škola u kojima će se, sukladno odobrenom Godišnjem planu aktivnosti, do kraja šk. godine održati najmanje jedno predavanje, prema izboru škola o temi i predavaču te raspoloživom vremenu.
3. Provedba pratećih obrazovnih mjera Satovi kušanja voća i/ili povrća i mlijeka i/ili mliječnih proizvoda te Posjeta PG-u unutar jedne županije odobrava se školama prijavljenim za tu mjeru, koje imaju veći broj bodova. Sukladno Godišnjem planu aktivnosti Satovi kušanja održat će se u 126 škola/ustanova, a Posjeta PG-u odobrena je u 42 škole/ustanove.
4. Sadjnja, sjetva i održavanje školskih vrtova odobrava se školama/ustanovama prijavljenim za tu aktivnost s manjim brojem bodova. Od ukupno 129 prijavljenih škola za tu mjeru, ta će se mjera provesti u 20 škola/ustanova, koje su se prijavile za 1. paket

(sadni materijal, alat i oprema šk. vrtova). Obzirom da se ne stigne nabaviti sadni materijal (unaprijed se naručuje u rasadnicima – dobavljačima) jednoglasno je donesena odluka da se odabranim školama nabavi samo alat i oprema za školske vrtove te će se tako, umjesto 11 planiranih 1. paketa Godišnjim planom aktivnosti pratećih obrazovnih mjera, moći nabaviti alat i oprema za 20 školskih vrtova. Odabrano je i 10 škola/ustanova prijavljenih za provedbu 2. paketa (plastenik i oprema), prema istom kriteriju za tu mjeru.

5. Jednoglasnom odlukom Povjerenstva provedba pratećih obrazovnih mjera *Školske sheme* službeno je počela s datumom održavanja sjednice Povjerenstva (25. 03. 2019.).

Tablica 3.: Realizacija provedbe Pratećih obrazovnih mjera u školskoj godini 2018/2019.

Prateće obrazovne mjere	Satovi kušanja	Sjetva, sadnja i održavanje školskih vrtova	Posjet PG-u	Edukacija
Broj odabranih škola kojima su odobrene mjere	126	30	42	179
Broj škola u kojima je odrađena odobrena mjera	95	20 (+10 škola djelomično paket 2.)	30	157
Postotak realizacije (%)	75,40	66,67	71,43	87,71
Prosjek realizacije pratećih obrazovnih mjera školske godine 2018./2019. (%)	75,30			

Školska shema 2019/2020

Školska godina 2019./2020. bila je po mnogo čemu više nego normalna školska godina. Naime, nastava je počela početkom rujna 2019., ali je prekinuta 10. listopada 2019. zbog obrazovnog štrajka nastavnika, koji je trajao 36 radnih dana.

Na Javni poziv za provedbu pratećih obrazovnih mjera Školske sheme ukupno se prijavilo 200 škola, i to 154 osnovne, 40 srednjih škola i 6 učeničkih domova..

Iznimno školske godine 2019./2020. odobrena je provedba samo dviju (2) pratećih obrazovnih mjera i to: Sadnja, sjetva i održavanje školskih vrtova i Posjet poljoprivrednom gospodarstvu. Za provedbu tih mjera odabrane su 73 škole.

Za Sjetvu, sadnju i održavanje školskih vrtova od ukupno 111 prijavljenih škola za tu mjeru, odabrane su 53 škole iz cijele RH i to one škole koje su se prijavile za podmjeru Paket 2. (nabava plastenika i opreme za plastenik/školski vrt). Zbog produženja školske godine stvoreni su realni preduvjeti za provedbu ove mjere te je odlučeno da se odabranim školama omogući nabava plastenika i opreme za plastenike, za što postupak jednostavne nabave trebaju obaviti same škole. Provedba Paketa 1. (kupnja sjemena i sadnog materijala, voćnog i loznog te alata i oprema za školske vrtove), za koji se prijavilo 58 škola/ustanova, planirat će se u novom programskom razdoblju.

Za Posjet PG-u prijavilo se ukupno 127 škola/obrazovnih ustanova, a ta mjera je odobrena svim školama s područja Grada Zagreba i Zagrebačke županije, koje su se za nju prijavile (ukupno

20 škola), iz razloga što je, osim pandemije COVID-19, Grad Zagreb i okolicu zadesila i jaka elementarna nepogoda (potres, 22. ožujka 2020.).

Sporazume o provedbi odobrenih pratećih obrazovnih mjera potpisalo je ukupno 53 škole, kako slijedi: za Sjetvu, sadnju i održavanje školskih vrtova od ukupno 53 odabrane škole Sporazume su potpisale 43 škole, a za Posjet PG-u sporazume je potpisalo ukupno 10 škola.

Nabavu plastenika i opreme za plastenike/školske vrtove, zbog dosta kompliciranog postupka nabave (prikupljanje ponuda za plastenike, najmanje 3 te odabir najpovoljnije, prikupljanje ponuda za opremu, potpisivanje tripartitnih ugovora između Ministarstva poljoprivrede, škola i svakog dobavljača, dostava računa po isporuci roba te plaćanje računa od strane Ministarstva poljoprivrede) i kratkoće vremena za provedbu navedenoga, ukupno je uspjelo realizirati 19 škola. Škole su nabavile plastenike od 5 dobavljača, a opremu od 14 različitih dobavljača (uglavnom lokalnih).

Posjet PG-u realizirale su samo dvije (2) škole s područja Zagrebačke županije i to OŠ Jakovlje te Ekonomska, trgovačka i ugostiteljska škola Samobor.

Školska shema 2020/2021

Zbog izvanredne situacije u školskoj godini 2020/2021 koja je nastupila kao posljedica pandemije bolesti COVID-19 Povjerenstvo je donijelo zaključak da se provode samo tri prateće obrazovne mjere i to: Sjetva, sadnja i održavanje školskih vrtova, Satovi kušanja voća i povrća i/ili mlijeka i mliječnih proizvoda i Edukacija (predavanja) djece o poljoprivredi, zdravstvenim navikama, lokalnim lancima hrane i ekološkoj proizvodnji, održivoj proizvodnji i sprečavanju rasipanja hrane. Prateća obrazovna mjera Posjet poljoprivrednom gospodarstvu je organizacijski bila problematična zbog nepredvidivog načina održavanja nastave koji se mijenjao prema epidemiološkoj situaciji te se ova mjera odlukom Povjerenstva nije provodila.

Od ukupno 110 prijavljenih obrazovnih ustanova 83 su osnovne škole, 22 srednje škole i 5 učeničkih domova i ostalih obrazovnih institucija. Škole iz područja Ličko-senjske i Šibensko-kninske županije nisu imale ni jednu prijavu.

Za Satove kušanja voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda prijavilo se ukupno 89 škola, a Povjerenstvo je odabralo 52 škole.

Za Sjetvu, sadnju i održavanje školskih vrtova prijavilo se ukupno 67 škola te je Povjerenstvo odlučilo da će se u svim školama koje su iskazale interes provesti ova mjera.

Za Edukaciju djece o poljoprivredi, zdravstvenim navikama, lokalnim lancima hrane i ekološkoj proizvodnji, održivoj proizvodnji i sprečavanju rasipanja hrane prijavilo se ukupno 69 škola te je Povjerenstvo odabralo 50 škola.

Za Posjet poljoprivrednom gospodarstvu prijavilo se ukupno 73 škola Povjerenstvo zbog pandemije COVID-19 nije odobrilo ovu mjeru.

Satovi kušanja voća i povrća održani su u 47 škole, od toga najviše satovi kušanja voća (jabuke, kruške i breskve) dok je u 11 škola održano kušanje mliječnih proizvoda (sirevi i jogurti). Ukupno je održano 50 satova kušanja voća i povrća te mliječnih proizvoda u čemu je prisustvovalo 1972 sudionika te 32 djelatnika Uprave za stručnu podršku razvoju poljoprivrede.

Putem prateće obrazovne mjere Edukacija djece o poljoprivredi, zdravim prehrambenim navikama i zaštiti okoliša – predavanja, održano je 47 predavanja u 44 škole gdje je prisustvovalo 2289 sudionika. U organiziranju i održavanju predavanja ukupno je sudjelovalo

34 djelatnika Uprave za stručnu podršku razvoju poljoprivrede te održano 29 predavanja o voću i povrću, 5 predavanja na temu mlijeka i mliječnih proizvoda te 13 predavanja na teme zdrava i pravilna prehrana, lokalni lanci opskrbe i sprečavanje rasipanja hrane.

Prateća obrazovna mjera Sjetva, sadnja i održavanje školskih vrtova provedena je u 37 obrazovnih ustanova. Nabavu opreme za školske vrtove, zbog dosta kompliciranog postupka nabave (prikupljanje ponuda za opremu, potpisivanje tripartitnih ugovora između Ministarstva poljoprivrede, škola i svakog dobavljača, dostava računa po isporuci roba te plaćanje računa od strane Ministarstva poljoprivrede) od odobrenih 67 škola, 37 škola je uspjelo realizirati mjeru (ukupno 44 tripartitnih ugovora).

Tablica 4.: Realizacija provedbe Pratećih obrazovnih mjera u školskoj godini 2020/2021.

Prateće obrazovne mjere	Satovi kušanja	Sjetva, sadnja i održavanje školskih vrtova	Posjet PG-u	Edukacija
Broj odabranih škola kojima su odobrene mjere	52	67	0	50
Broj škola u kojima je odrađena odobrena mjera	47	37	0	44
Postotak realizacije (%)	90,38	55,22		88,00
Prosjeck realizacije pratećih obrazovnih mjera školske godine 2020./2021. (%)	77,87			

Školska shema 2021/2022

Nakon administrativne obrade prijava Uprava za stručnu podršku razvoju poljoprivrede izradila je prijedlog provedbe pratećih obrazovnih mjera Školske sheme voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda prema školama. Prijedlogom provedbe bile su obuhvaćene sve prijavljene škole koje su udovoljavale kriterijima poziva (180 škola) kako slijedi:

- mjera Edukacija djece – predavanja u 128 škola
- mjera Satovi kušanja voća i povrća i/ili mlijeka i mliječnih proizvoda u 131 školi
- mjera Sjetva, sadnja i održavanje školskih vrtova u 90 škola,
- mjera Posjet poljoprivrednom gospodarstvu 43

Prijedlog provedbe prihvaćen je od strane Povjerenstvo za odabir škola za provedbu obrazovnih mjera Školske sheme voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda.

Za provedbu su odabrane sve prijavljene škole za mjere Edukacija djece – predavanja, Satovi kušanja voća i povrća odnosno mlijeka i mliječnih proizvoda i Sjetva, sadnja i opremanje školskih vrtova.

Za mjeru Posjet poljoprivrednom gospodarstvu zaprimljene su 104 prijave te su, prema kriteriju odabira, za ovu aktivnost odabrane 43 škole, odnosno po dvije škole u svakoj županiji. Škole su u dogovoru sa samim poljoprivrednicima samostalno odabirale poljoprivredno gospodarstvo

koje će posjetiti, uzimajući u obzir karakteristike poljoprivredne proizvodnje u regiji. Djeci je omogućeno kušanje samih proizvoda koje odabrano poljoprivredno gospodarstvo proizvodi, kao i popratna edukacija o samoj proizvodnji.

Nakon potpisanih sporazuma, službenici Uprave za stručnu podršku razvoju poljoprivrede u dogovoru sa školama provodili su Prateće obrazovne mjere te je u Školskoj godini 2021/2022 provedeno sljedeće:

110 škola sudjelovalo je u provedbi mjere Satova kušanja voća i povrća i/ili mlijeka i mliječnih proizvoda (postotak realizacije 83,9%). Satovi kušanja voća i povrća održani su u 110 škola, od toga 79 satova kušanja voća, 48 satova kušanja mliječnih proizvoda. Ukupno je održano 117 satova kušanja voća i povrća te mliječnih proizvoda u čemu je prisustvovalo 3988 učenika. Kod ove mjere odabir voća/povrća za kušanje bio je raznolik, a naglasak je bio na vrstama koje su populaciji manje pristupačne s obzirom na tržišnu vrijednost i nedostupnost tijekom cijele godine (npr. trešnje, jagode).

Najčešće konzumirano voće koje je odabrano za satove kušanja je kako slijedi:

- Trešnja
- Jagoda
- Jabuka
- Kruška
- Malina
- Borovnica
- Marelica
- Breskva

Najčešće konzumirani mliječni proizvodi odabrani za satove kušanja su kako slijedi:

- Sir (razne vrste polutvrđog i tvrdog sira)
- Jogurti (voćni te s okusom čokolade, vanilije,...)
- Voćna sirutka
- Kefir
- Skyr

Mjeru Posjet poljoprivrednom gospodarstvu provelo je 36 škola (postotak realizacije 83,7%), od kojih je njih 30 posjetilo poljoprivredno gospodarstvo koje se bavi proizvodnjom i uzgojem voća i povrća, a njih 6 posjetilo je poljoprivredno gospodarstvo koje se bavi proizvodnjom mlijeka i mliječnih proizvoda. Ukupno je sudjelovalo 1459 učenika.

59 škola sudjelovalo je u provedbi mjere Sjetva, sadnja i održavanje školskih vrtova (postotak realizacije 65,6%). 52 škole su sklopile ugovor s Ministarstvom poljoprivrede i odabranim dobavljačima za nabavu opreme za školski vrt. Budući da se ova mjera provodi tijekom cijelog razdoblja provedbe programa Školske sheme, školski vrtovi su osnivani i opremani i u prethodnim školskim godinama te su u školskoj godini 2021/2022 korišteni za provedbu mjere bez troškova provedbe. Ukupno je sudjelovalo 1884 učenika.

100 škola sudjelovalo je u mjeri Edukacija djece – predavanja (postotak realizacije 78,1%), unutar kojih je održano 135 edukacija. U ovoj aktivnosti sudjelovalo je 5024 učenika, a najčešće teme održanih predavanja bile su:

- Voće, povrće i zdravlje
- Mlijeko i mliječni proizvodi
- Ekološka proizvodnja voća i povrća

- Vrste voća koje uzgajamo u HR
- Korisni i štetni kukci u voćnjaku
- Upoznavanje s proizvodnjom mlijeka
- Kako izgleda farma za uzgoj mliječnih krava i proizvodnju mlijeka?

Tablica 5.: Pregled realizacije Pratećih obrazovnih mjera za školsku godinu 2021/2022.

Prateće obrazovne mjere	Satovi kušanja	Sjetva, sadnja i održavanje školskih vrtova	Posjet PG-u	Edukacija
Broj odabranih škola kojima su odobrene mjere	131	90	43	128
Broj škola u kojima je odrađena odobrena mjera	110	59	36	100
Postotak realizacije	83,9	65,6	83,7	78,1
Prosjeck realizacije pratećih obrazovnih mjera školske godine 2021./2022.	77,8%			

Poljoprivredna savjetodavna služba je u sve škole uključene u ovaj projekt dostavila edukativne materijale (plakate i letke) kao i upute o načinu održavanja edukativnih predavanja za učenike, roditelje i nastavnike.

U svrhu promocije i povećanja vidljivosti Školske sheme tiskani su plakati koji su tada poštom distribuirani školama. Za svaku školu osigurano je 5 plakata: za zbornicu, za oglasnu ploču i za ulazna vrata (ili drugo mjesto vidljivo izvan škole) te za pričuvu, obzirom na dugo razdoblje od 35 tjedana, koliko je trajala isporuka voća.

Osim plakata, tiskani su promotivni letci koji su većinom poštom distribuirani svim školama, koje su sudjelovale u provedbi Sheme. Također, dio letaka su predavači koristili u promotivne svrhe prilikom organiziranja i održavanja predavanja u školama i na različitim manifestacijama (kao npr. manifestacije tipa „Dani jabuka....“). Organizirane su i regionalne promotivne radionice sa ciljem upoznavanja ravnatelja škola i njihovih predstavnika iz cijele RH sa značajem Sheme, rezultatima postignutim nakon gotovo tri godine provedbe i najave noviteta koje će Shema donijeti u novoj školskoj godini.

Kako bismo imali bolji uvid u prehrambene navike djece školske dobi, predstaviti ćemo podatke koji su dobiveni u sklopu Međunarodnog istraživanja o zdravstvenom ponašanju učenika (Health Behaviour in School-aged Children 2013/2014 - HBSC), a čiji su podaci izdani 2016. godine.

Konsumacija voća u hrvatskih učenica i učenika u opada s dobi i u svim je dobnim skupinama neznatno viša u učenica. Najviše voća, 45% učenika i 46% učenica, konzumira se u dobi od 11 godina, dok je u dobi od 15 godina taj udio za trećinu manji, odnosno samo 25% učenika i 29% učenica voće konzumira redovito.

Prehrambene navike pogoršavaju se porastom dobi pa tako u dobi od 15 godina svega 52% učenika i samo 44% učenica doručkuje svaki radni dan.

U studiji se također pratilo stanje uhranjenosti školske djece starosti od 7 do 15 godina. Pokazalo se da 27% učenika školske dobi te 14% učenica ima prekomjernu tjelesnu masu. Istraživanja „Europska inicijativa praćenja debljine u djece“ (engl. Childhood Obesity Surveillance Initiative, COSI) Republika Hrvatska prvi put uključila 2015./2016. godine i provela istraživanje zajedno s 37 zemalja. Istraživanje je proveo Hrvatski zavod za javno zdravstvo uz potporu Ministarstva zdravstva i Ministarstva znanosti i obrazovanja.

Svrha istraživanja CroCOSI je na temelju mjerenja tjelesne visine, tjelesne mase i opsega struka i bokova prikupiti usporedive podatke u cilju rutinskog praćenja statusa uhranjenosti djece u dobi od 6 do 9 godina te na temelju dobivenih podataka dobiti uvid u status uhranjenosti djece nižih razreda osnovnih škola u Hrvatskoj u odnosu na druge zemlje.

Prema rezultatima istraživanja u Hrvatskoj je 35 % djece u dobi od 8 do 8,9 godina s prekomjernom tjelesnom masom i debljinom, te smo prema statistici među prvih pet europskih zemalja s tim problemom. Ukupno 31 % djevojčica i 38,7 % dječaka u Republici Hrvatskoj ima prekomjernu tjelesnu masu i debljinu. Također, gledano po regijama, najveći je udio djevojčica s prekomjernom tjelesnom masom i debljinom u kontinentalnoj, njih 35,6 %, dok je najviše dječaka u jadranskoj regiji, 42,2 %.

Uočeno je da 56,1 % djece radnim danima provede dva ili više sati dnevno gledajući TV ili koristeći elektroničke uređaje, dok se vikendom taj postotak povećava na 87,4 %. Svako drugo dijete, njih 51,5 % provodi tri ili manje sati tjedno u organiziranoj tjelesnoj aktivnosti. Nadalje, 9,7 % djece provede manje od jednog sata dnevno radnim danom igrajući se na otvorenom, a vikendom se 1,5 % igra na otvorenom.

Gledajući konzumaciju hrane i pića, uočeno je da više od tri puta tjedno 4,3 % djece jede pizzu, pržene krumpiriće, hamburger ili kobasice, njih 27 % jede kolače, krafne ili pite, 31,1 % ih jede čokoladu ili bombone, dok 29,1 % djece više od tri puta tjedno pije sokove s dodanim šećerom. Štoviše, 66,5 % djece ne jede svakodnevno svježe voće, a njih 82,8 % povrće. Iako je poznato da je doručak najvažniji obrok u danu, 22,9 % školske djece u Hrvatskoj ne jede svakodnevno doručak.

Podaci dobiveni ovim istraživanjem su kao poziv za hitnu intervenciju od velike pomoći zdravstvenim djelatnicima i stručnjacima koji se bave problemom debljine, ne samo u smislu liječenja nego i s istaknutim naglaskom na prevenciji.

Svaka školska godina ima neke svoje specifičnosti, ali uvijek je u okviru očekivanog te se izazovi mogu lagano riješiti. Međutim, školska godina 2019./2020. bila je po mnogočemu specifična kako u Hrvatskoj tako i u svijetu.

Zbog pandemije Covid-19 virusom održavanje „klasičnog“ nastavnog programa bilo je obustavljeno, te na temelju članka 1. i članka 31. stavka 2. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 150/11, 119/14, 93/16 i 116/18), a u vezi s člankom 4. stavkom 1. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti (Narodne novine, br. 79/07, 113/08, 43/09, 130/17 i 114/18), te Odlukom ministra zdravstva o proglašenju epidemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2 od 11. ožujka 2020. godine, KLASA: 011-02/20-01/143, URBROJ: 534-02-01-2/6-20-01, Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 13. ožujka 2020. godine donijela Odluku o obustavi izvođenja nastave u visokim učilištima, srednjim i osnovnim školama te redovnog rada ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja i uspostavi nastave na

daljinu. Dodatno uz prestanak redovne nastave sukladno Covid mjerama obustavljen je i prijam djece u ustanovama predškolskog odgoja i obrazovanja potres u Zagrebu, 22. ožujka 2020. nanio je veliku materijalnu štetu na brojnim osnovnim i srednjim školama koje nakon tog datuma nisu bile upotrebljive zbog sigurnosti.

Osim epidemije/pandemije uzrokovane virusom Covid-19, početak školske godine 2019./2020. obilježio je i štrajk čiji je početak bio u prvoj polovici listopada sa završetkom u prvim danima prosinca.

Zbog svega navedenoga, Školska shema 2019./2020. imala je drugačiji tijek od uobičajenog. Dana 17. ožujka 2020. Ministarstvo poljoprivrede donijelo je Odluku i privremenoj obustavi provedbe Školske sheme voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda u Republici Hrvatskoj u uvjetima proglašene epidemije bolesti COVID-19 na području Republike Hrvatske i obustavom izvođenja nastave u školama na području Republike Hrvatske. Nakon gotovo dva mjeseca, 12. svibnja 2020. Ministarstvo poljoprivrede donosi Odluku o provedbi Školske sheme voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda u Republici Hrvatskoj u uvjetima proglašene epidemije bolesti COVID-19 na području Republike Hrvatske.

Školska godina 2021./2022., kao i prethodne dvije školske godine na mnogo razina bila je pod utjecajem pandemije COVID-19 virusom, no u manjoj mjeri s obzirom da se škole vratile na održavanje nastave klasičnim modelom, a ne online. S druge strane, bitno je napomenuti kako je održavanje nastave u Zagrebu i dalje otežano zbog posljedica potresa koji se dogodio u Zagrebu i nanio štetu kako u Zagrebu, tako i u širem zagrebačkom području. Također, otežan je rad škola u području Sisačko-Moslavačke županije kojega je također pogodio snažan potres. Zbog velikih šteta koje su nanosene građevinama u spomenutim područjima škole su premještene u zgrade drugih škola što znatno otežava provedbu Školske sheme zbog nedostatka prostora, smjenskom radu kao i manjak osoblja.

S obzirom da se svake školske godine provodilo i anketiranje roditelja i odgovorih osoba u školama, zanimljivi su odgovori na pitanje što smatraju da Školska shema nije zadovoljila, koji aspekti su otežavajući za provedbu i što bi se sve moglo učiniti da provedba bude lakša, a željeni rezultati Školske sheme još bolji.

Između ostalog, roditelji navode sljedeće: Nedovoljna česta podjela među učenicima, voće nije bilo dostupno tj. djeca su morala u kuhinju po njega, najčešće se učenicima daju jabuke dok ostalog voća gotova i nema, ne dobivaju povrće, podjela mlijeka vezana je isključivo u kuhinji, a djeca nisu dobro informirana da mogu otići po mlijeko ili mliječne proizvode, svi uzimaju voće iz iste zdjele često bez da prije operu ruke.

S druge strane, osobe koje su odgovorne za izvođenje Školske sheme navode kako im je sustav provedbe izuzetno kompliciran i da osoblje škole uz sve ostale zadaće i zadatke nemaju vremena za pisanjem i kontrolom potrebne dokumentacije, problemi s dobavljačima, neredovita isporuka, isporuka proizvoda loše kvalitete.

Oni su navodili i prijedloge koji bi im olakšali provedbu. Neki od prijedloga su bili sljedeći: veća kontrola kvalitete voća od strane provoditelja programa, više puta tjedno raznovrsnog voća bolje kvalitete, šalžite nam raznovrsnije sorte voća i povrća, želimo što više hrvatskog voća, trebalo bi što više raznog voće, želja je još bolje educirati učenike i djelatnike i izraditi edukativne materijale za učitelje i učenike u obliku knjižice.

Funkcioniranje distribucije školskog voća, povrća i mlijeka, oslanjajući se na informacije iz godišnjih izvješća o praćenju (npr. prioriteta u izboru proizvoda, raznolikost proizvoda,

učestalost i trajanje distribucije); je li i kako osiguran prioritet svježem voću i povrću te konzumnom mlijeku; utjecaj prebacivanja omotnice za školsko voće i povrće i izdvajanja za školsko mlijeko na učinkovitost distribucije)

Nacionalnim zakonskim okvirom je osiguran prioritet svježem voću i povrću i mlijeku u odnosu na sokove i mliječne proizvode na način da je na sokove i mliječne proizvode prihvatljivo potrošiti najviše 40% dodijeljene omotnice.

Nacionalnom strategijom je definirana široka paleta prihvatljivih proizvoda (u privitku), a u Tablicama 6. i 7. navedeni su proizvodi koje su škole najčešće birale.

Tablica 6.: Voće/povrće koje su škole najčešće birale

1	Jabuka
2	Kruška
3	Mandarina
4	Jagoda
5	Voćni sok
6	Trešnja
7	Breskva
8	Voćno-povrtni sok
9	Marelica
10	Nektarina
11	Stolno grožđe
12	Rajčica
13	Mrkva

Tablica 7.: Mlijeko i mliječni proizvodi koje su škole najčešće birale

1	Mlijeko 0,2 L, sterilizirano
2	Mlijeko 1 L, pasterizirano
3	Jogurt – 150 do 200 g
4	Jogurt obični min 2,8% mm. - 1 KG
5	Kiselo vrhnje – 150 do 200 g
6	Kefir – 150 do 200 g

7	Drugo fermentirano ili zakiseljeno mlijeko bez dodanih aroma, voća, orašastih plodova ili kakaa - 150 do 200 g
8	Mlijeko bez laktoze - 1 L
9	Mlaćenica – 1 KG
10	Kiselo mlijeko – 150 do 200 g

Prebacivanja omotnice između školskog voća i povrća s jedne strane i mlijeka i mliječnih proizvoda s druge strane nije bilo. Omotnice su trošene podjednako. Prosječan broj isporuka voća i povrća i sokova je bio 19 tjedana, a mlijeka i mliječnih proizvoda 18 tjedana (Pravilnikom je propisano 12-24 tjedna). Prosječan broj isporuka je bio 1 isporuka tjedno, kako je i propisano Pravilnikom (najmanje jedna isporuka tjedno).

Člankom 20. Pravilnika o provedbi Nacionalne strategije za provedbu školske sheme voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda od školske godine 2017./2018. do 2022./2023. (Narodne novine br. 93/21, 17/22, 97/22) propisana je najviša prihvatljiva nabavna cijena proizvoda. Na taj način je osigurana razumnost troškova koje traže podnositelji zahtjeva. SCO metodologiju ne primjenjujemo.

„(1) Za potrebe standardiziranja veličina jediničnih troškova i ocjene opravdanosti troškova koje su dostavili podnositelji zahtjeva za potporu za voće i povrće te mlijeko i mliječne proizvode utvrđuje se najviša prihvatljiva nabavna cijena prihvatljivih proizvoda navedenih u Školskoj shemi, Poglavlju »Kriteriji za odabir proizvoda koji se distribuiraju u okviru školske sheme«, Tablice 1. Lista prihvatljivih proizvoda.

(2) Cijena iz stavka 1. ovoga članka određuje se na temelju petogodišnjeg prosjeka ponderiranih maloprodajnih cijena (bez PDV-a) koje, u okviru aktualnih trendova vodi, ažurira i utvrđuje Tržišni cjenovni informacijski sustav u poljoprivredi Ministarstva poljoprivrede (u daljnjem tekstu: TISUP).

(3) Najviša prihvatljiva nabavna cijena iz stavka 1. ovoga članka izračunava se za jedno godišnje razdoblje provedbe Školske sheme, prije njegovog početka, a objavljuje se na mrežnim stranicama Agencije za plaćanja.

(4) Ako je cijena isporučenog proizvoda, navedena na Zahtjevu za potporu, viša od utvrđene najviše prihvatljive nabavne cijene iz stavka 1. ovoga članka, razlika u cijeni nije prihvatljiva za isplatu.

(5) Ako je cijena isporučenog proizvoda, navedena na Zahtjevu za potporu, niža od utvrđene najviše prihvatljive nabavne cijene iz stavka 1. ovoga članka, za isplatu je prihvatljiva cijena navedena na Zahtjevu za potporu.

(6) Cijena prihvatljivog proizvoda iz stavka 1. ovoga članka, za čije izračunavanje TISUP ne raspolaže potrebnim podacima iz stavka 2. ovoga članka, određuje se na temelju povijesnih podataka o prosječnim cijenama koje dostavljaju dobavljači prilikom iskaza interesa za sudjelovanje u Školskoj Shemi na obrascu iz članka 4. ovoga Pravilnika kao prosječna vrijednost svih dostavljenih podataka o cijenama.

(7) Kada dobavljač iskaže interes za sudjelovanje u Školskoj shemi tijekom školske godine, a nakon objave Popisa odobrenih i vrednovanih dobavljača, za potrebe određivanja cijene prihvatljivog proizvoda iz stavka 6. ovoga članka u obzir se uzimaju podaci o cijeni proizvoda koje isti prilikom iskaza interesa za sudjelovanje dostavlja Agenciji za plaćanja.

(8) U slučaju iz stavka 7. ovoga članka nova prosječna cijena prihvatljivog proizvoda određuje se i primjenjuje od početka sljedećeg obračunskog razdoblja.“

Što se tiče administrativnog opterećenja, u mjeri Distribucija i/ili isporuka škole se žale na obveze odabira dobavljača putem bodovanja, a osnivači/podnositelji zahtjeva za potporu na velike količine papirologije, jer im navedeno predstavlja dodatno opterećenje za administrativno osoblje, koje nije financirano.

Postupak odabira dobavljača od strane škole propisan je člankom 13. predmetnog Pravilnika:

„(1) Zbog uvažavanja načela transparentnosti, nediskriminacije i kratkih lanaca opskrbe, odobreni i vrednovani dobavljači koji se nalaze na Popisu iz članka 5. ovoga Pravilnika i škole koje se nalaze na Popisu osnivača školskih ustanova sa školama iz članka 4. stavka 6. ovoga Pravilnika, čiji je osnivač odobren kao podnositelj zahtjeva za potporu u okviru mjere Distribucija i/ili isporuka u skladu s člankom 7. ovoga Pravilnika, dužni su, prije početka provedbe mjere Distribucija i/ili isporuka, sklopiti Ugovor o opskrbi škole prihvatljivim proizvodima u okviru Školske sheme (u daljnjem tekstu: Ugovor o opskrbi škole).

(2) Škole su, prema vlastitim preferencijama, u skladu s Tablicom 1. Lista prihvatljivih proizvoda, navedenoj u Školskoj shemi, Poglavlju Kriteriji za odabir proizvoda koji se distribuiraju u okviru Školske sheme, dužne planirati nabavu i raspodjelu željenih proizvoda za čitavu školsku godinu, prema dinamici i pravilima raspodjele navedenima u članku 15. ovoga Pravilnika.

(3) Škole odabiru dobavljače s Popisa odobrenih i vrednovanih dobavljača iz članka 5. ovoga Pravilnika za sklapanje Ugovora o opskrbi škole, na način da se odabir provodi na kraju mjeseca (obračunskog razdoblja) za sljedeći mjesec (obračunsko razdoblje) u kojem se planira početak isporuke, na temelju ažuriranog Popisa odobrenih i vrednovanih dobavljača u skladu s člankom 5. stavcima 5., 6. i 7. ovoga Pravilnika.

(4) S ciljem donošenja konačne odluke o odabiru dobavljača s kojim će sklopiti ugovor škola provodi postupak odabira dobavljača koristeći se obrascem Kontrolna lista dobavljača koji preuzima s mrežnih stranica Agencije za plaćanja.

(5) Škola tijekom školske godine sklapa više Ugovora o opskrbi škole s više dobavljača.

(6) Škole su dužne prije početka provedbe mjere Distribucija i/ili isporuka sklopiti odgovarajući broj Ugovora o opskrbi škole sa željenim proizvodima u skladu sa stavkom 9. ovoga članka, kojima će se pokriti najmanje tri mjeseca (obračunska razdoblja) opskrbe škole sa željenim proizvodima.

(7) Nakon završenog postupka odabira iz stavka 4. ovoga članka škola sklapa Ugovor o opskrbi škole za vremensko razdoblje iz stavka 9. ovoga članka s odabranim dobavljačem koji je ostvario najveći broj bodova, na sljedeći način:

– kada je predmet ugovora voće i povrće, ugovor s dobavljačem se sklapa za svaki pojedinačni proizvod naveden u Tablici 1. Lista prihvatljivih proizvoda Školske sheme, osim u slučaju kada

se nakon provedenog postupka iz stavka 4. ovoga članka utvrdi da je isti dobavljač odabran za dostavljanje više proizvoda (voća i povrća) jednoj školi

– kada je predmet ugovora mlijeko ili mlijeko i mliječni proizvodi, ugovor s dobavljačem se sklapa za svaku pojedinu grupu proizvoda (mlijeko/mliječni proizvodi) navedenih u Tablici. 1. Lista prihvatljivih proizvoda Školske sheme, osim u slučaju kada se nakon provedenog postupka iz stavka 4. ovoga članka utvrdi da je isti dobavljač odabran za dostavljanje više grupa proizvoda (mlijeko/mlijeko i mliječni proizvod) jednoj školi.

(8) Kada je predmet ugovora voće i povrće iz stavka 7. podstavka 1. ovoga članka, škole i dobavljači sklapaju Ugovor o opskrbi škole za sezonske proizvode (proizvodi koji se nalaze u fazi dozrijevanja ili oni čija je faza dozrijevanja nedavno završila, nakon čega su pravilno uskladišteni).

(9) Zbog poštivanja načela iz stavka 1. ovoga članka, pri izboru dobavljača najmanje vremensko trajanje Ugovora o opskrbi škole je jedan, a najviše tri mjeseca (obračunska razdoblja), na način da se Ugovor o opskrbi škole sklapa od početka do kraja trajanja obračunskog razdoblja u skladu s člankom 23. stavcima 4. i 5. ovoga Pravilnika.

(10) Škola ne može s jednim dobavljačem sklopiti Ugovor o opskrbi škole na trajanje čitave školske godine, već je po isteku postojećeg ugovora dužna postupiti u skladu s odredbama iz stavaka 3. i 4. ovoga članka, odabrati dobavljača i sklopiti ugovor s njim.

(11) U slučaju da je nakon isteka postojećeg ugovora u provedenom postupku odabira iz stavka 4. ovoga članka, isti dobavljač za željeni proizvod ostvario najviše bodova, škola ima pravo sklopiti novi ugovor s navedenim (istim) dobavljačem u trajanju od najviše tri mjeseca (obračunska razdoblja), u skladu s stavkom 9. ovoga članka.

(12) Ako škola želi naručiti proizvod koji u svojoj ponudi nema niti jedan od odobrenih i vrednovanih dobavljača sa skladištem/sjedištem u županiji u kojoj se škola nalazi, ista ima mogućnost odabrati drugog odobrenog i vrednovanog dobavljača koji u ponudi ima željeni/prihvatljivi proizvod sa skladištem/sjedištem u drugoj županiji, uvažavajući odredbe ovoga članka.

(13) Predložak Ugovora o opskrbi škole, objavljuje se na mrežnim stranicama Agencije za plaćanja te su ga škole i dobavljači dužni koristiti pri sklapanju ugovornog odnosa.

(14) Škola i dobavljač dužni su čuvati po jedan primjerak sklopljenog Ugovora o opskrbi škole pet godina od sklapanja istog.

(15) Ako škole zbog opravdanog razloga ne uspiju sklopiti ugovor s prvo-odabranim dobavljačem u postupku iz stavaka 3. i 4. ovoga članka, slobodne su kontaktirati druge dobavljače s područja svoje županije, prema redu odabira, sve dok ne uspiju sklopiti ugovor za željeni proizvod, uz obvezu čuvanja pisanog traga kao dokaza o razlogu neuspješnosti sklapanja ugovora sa svakim prethodnim, više-rangiranim dobavljačem.“

Podnošenje zahtjeva za potporu propisano je člancima 23., 24. i 25. predmetnog Pravilnika, a između ostalog u članak 25. propisuje sljedeću dokumentaciju:

„(1) Potpora Školskoj shemi isplatit će se u skladu s člankom 5. Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 2017/39, a na temelju:

– zahtjeva za potporu za raspodjelu voća i povrća i/ili mlijeka i mliječnih proizvoda uz koji su priloženi dokazi o isporuci:

a) izvornik ili preslika otpremnice za kupljeno voće i povrće i/ili mlijeko i mliječne proizvode potpisane od škole i dobavljača u kojoj je izražena vrsta i količina kupljenog voća i povrća i/ili mlijeka i mliječnih proizvoda, naziv i adresa dobavljača, broj djece u školi i datum isporuke i

b) izvornik ili preslika računa potpisanog od dobavljača i škole u kojemu je izražena vrsta i količina isporučenog voća i povrća i/ili mlijeka i mliječnih proizvoda, broj djece u školi ili broj obroka po datumu/ima zaprimanja i cijena kupljenog voća ili povrća/mlijeka i mliječnih proizvoda. Računi dobavljača bez potpisa prihvatljivi su isključivo ako su izdani i poslani u elektroničkom obliku i ako su ovjereni potpisom škole i/ili osnivača školske ustanove ili dodatnim dokumentom koji sadrži elektronski pečat škole kao potvrdu da je račun valjan i prihvaćen.“

Uska grla nastaju zbog dobrovoljnosti sudjelovanja dobavljača u shemi, jer se događa da zbog neisplativosti dostave neke škole u udaljenim mjestima ostaju bez dobavljača. Sve navedeno pod ovom točkom odnosi se na mjeru Distribucija i/ili isporuka.

Kao što je već naglašeno, postoji otpor prema provedbi sheme od strane škola i osnivača (navedeni razlozi) u mjeri Distribucija i/ili isporuka, a posebno nedovoljne uključenosti osnivača u provedbu (ne sudjeluju u animaciji svojih škola i dobavljača na svom području). Također nedostaje podrška Ministarstva obrazovanja u odnosu na škole.

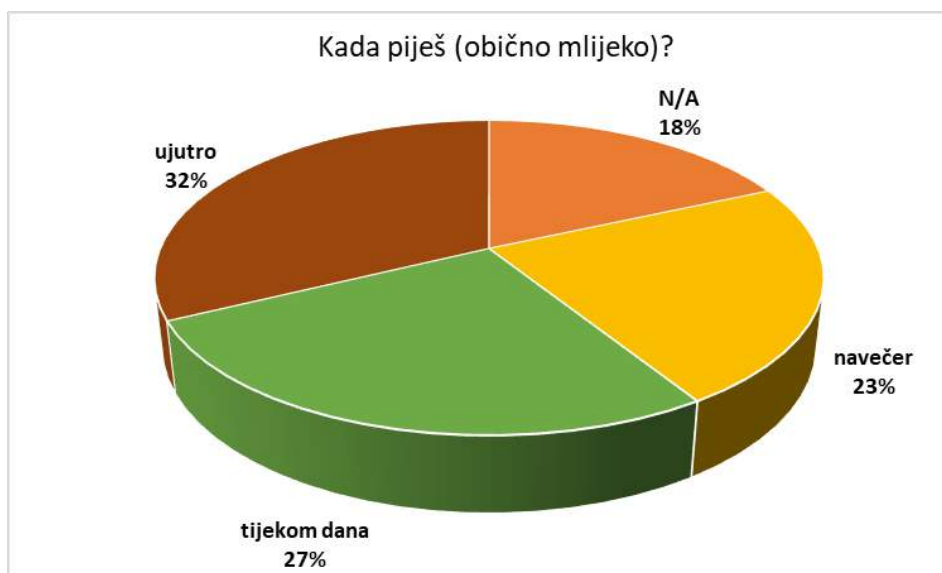
5. Answers to the common evaluation questions

Navodimo primjere samo neke od anketa koje su bile provedene u zadanom periodu, oba kruga i za četvrte i za više razrede.

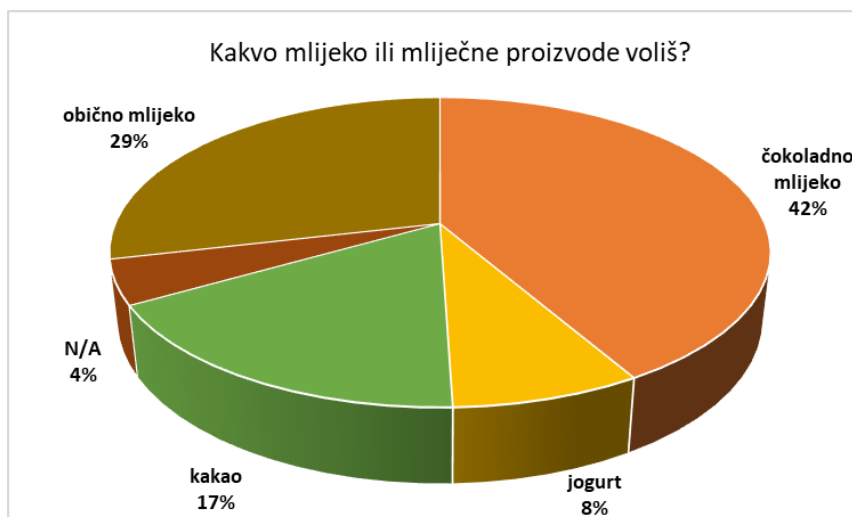
Učestalost odgovora na pitanja navedeni su u sljedećim grafovima:

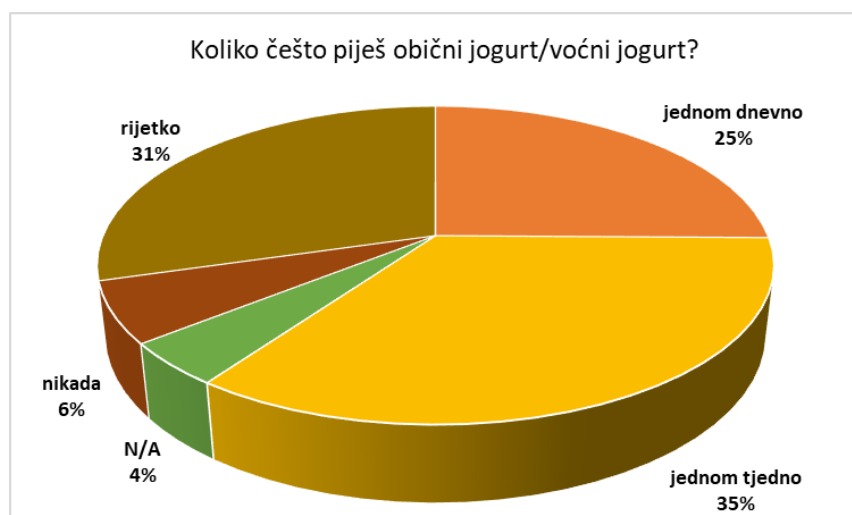
Graf 1.: Učestalost odgovora na pitanje "Koliko dnevno piješ običnog mlijeka/čokoladnog mlijeka ili kaka?"

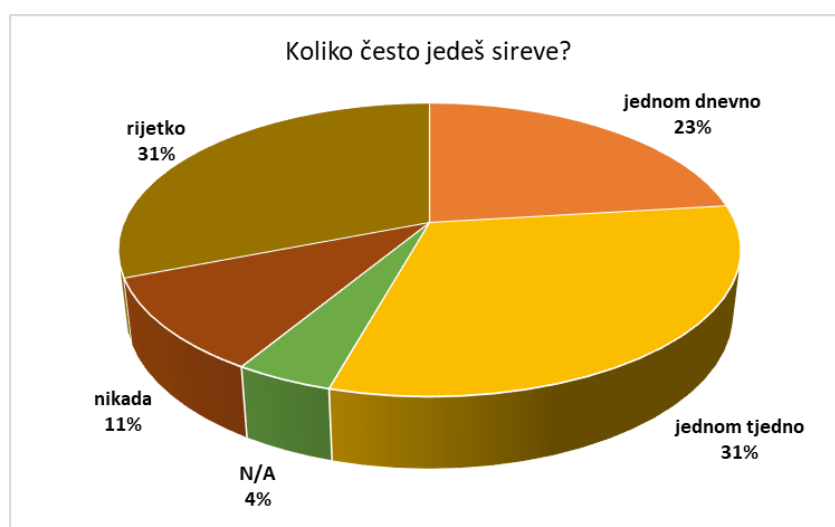
Graf 2.: Učestalost odgovora na pitanje "Kada piješ (obično mlijeko)?"

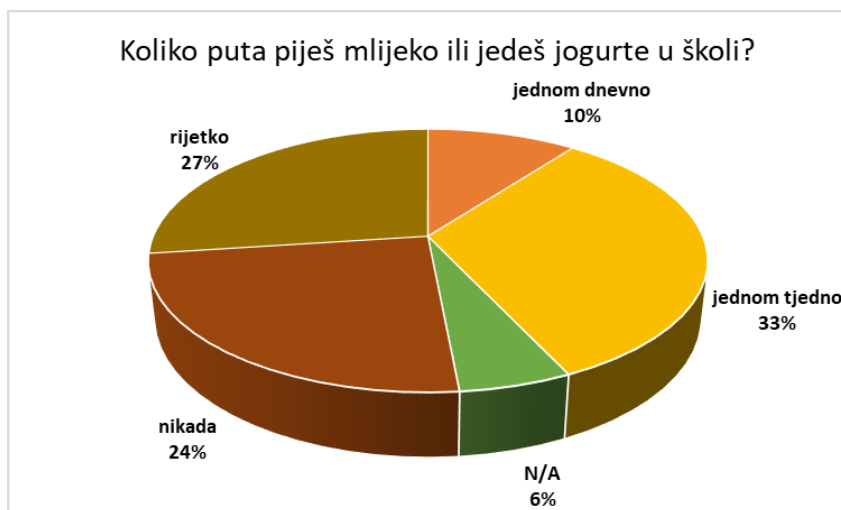
Graf 3.: Učestalost odgovora na pitanje "Kakvo mlijeko ili mliječne proizvode voliš?"

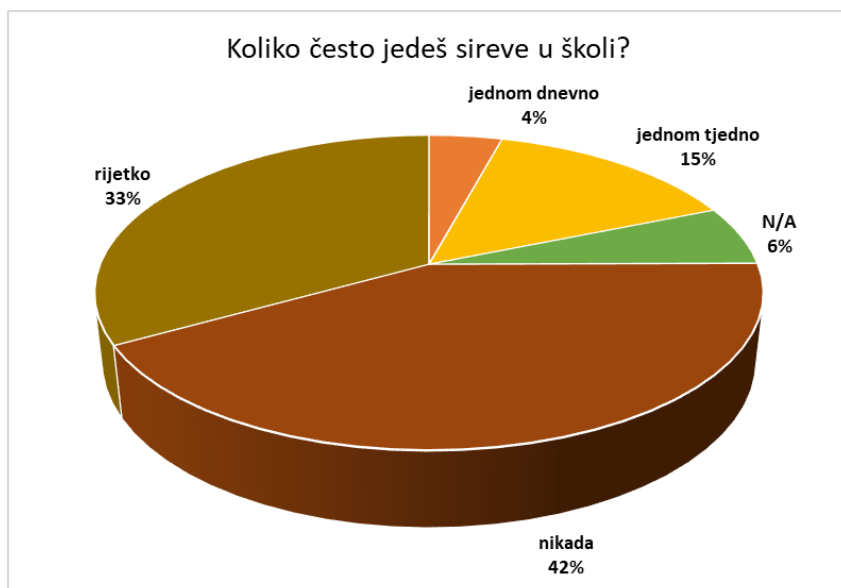
Graf 4.: Učestalost odgovora na pitanje "Koliko često piješ obični jogurt/voćni jogurt?"

Graf 5.: Učestalost odgovora na pitanje "Koliko često jedeš sireve?"

Graf 6.: Učestalost odgovora na pitanje " Koliko puta piješ mlijeko ili jedeš jogurte u školi?"

Graf 7.: Učestalost odgovora na pitanje " Koliko često jedeš sireve u školi?"

Graf 8.: Učestalost odgovora na pitanje " Znaš li za Program mlijeka u školama?"

Graf 9.: Učestalost odgovora na pitanje "Koliko često dobivaš mlijeko ili jogurte kroz Program mlijeka u školama?"

Graf 10.: Učestalost odgovora na pitanje "Smatraš li da jedeš dovoljne količine voća?"

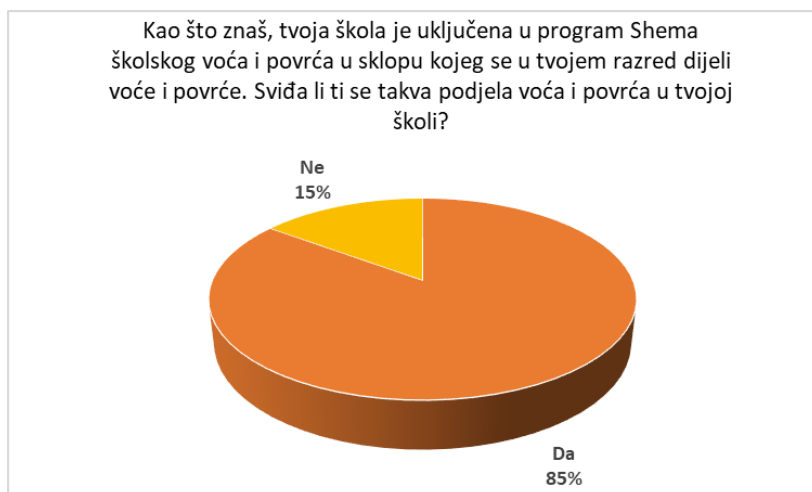
Graf 11.: Učestalost odgovora na pitanje "Razmisli koliko često jedeš voće i povrće od ponedjeljka do petka kod kuće i u školi pa odaberi točan odgovor: [Svježe voće jedem:]"

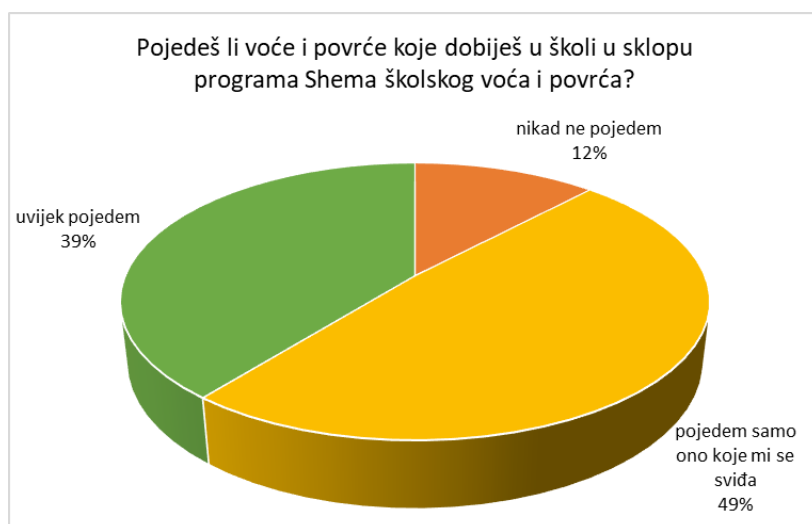
Graf 12.: Učestalost odgovora na pitanje "Razmisli koliko često jedeš voće i povrće tijekom vikenda pa odaberi točan odgovor: [Svježe voće jedem:]"

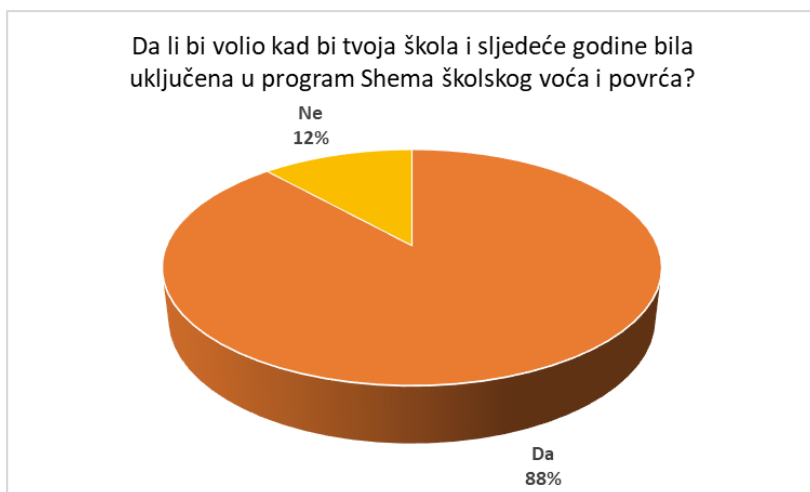
Graf 13.: Učestalost odgovora na pitanje "Razmisli koliko često jedeš voće i povrće tijekom vikenda pa odaberi točan odgovor: [Sušeno voće (npr. sušene šljive, sušene marelice i sl.) jedem:]"

Graf 14.: Učestalost odgovora na pitanje "Kao što znaš, tvoja škola je uključena u program Shema školskog voća i povrća u sklopu kojeg se u tvom razred dijeli voće i povrće. Sviđa li ti se takva podjela voća i povrća u tvojoj školi?"

Graf 15.: Učestalost odgovora na pitanje "Pojedeš li voće i povrće koje dobiješ u školi u sklopu programa Shema školskog voća i povrća?",

Graf 16.: Učestalost odgovora na pitanje "Da li bi volio kad bi tvoja škola i sljedeće godine bila uključena u program Shema školskog voća i povrća?"

6. Conclusions and recommendation

Uzimajući u obzir sve ankete koje su bile provedene proteklih godina, stanju s terena, razgovoru s učenicima, njihovim roditeljima, odgovorim osobama u školama ocijenili bismo cijeli program i provođenje Školske sheme u Republici Hrvatskoj pozitivno.

Učenici su konzumirali podijeljeno voće i povrće te mlijeko i mliječne proizvode, stvorili pozitivnu atmosferu jedući zdravu hranu u školi sa svojim prijateljima u pozitivnoj atmosferi.

Posjeti lokalnim gospodarstvima ocijenili bismo jako uspješnim. Učenici su bili oduševljeni idejom, odlaskom na svojevrsan izlet s prijateljima, mnogi od njih (pogotovo učenici iz gradskih sredina) su prvi puta vidjeli neke domaće životinje i vidjeli kako se uzgaja voće i povrće koje im se servira jednom tjedno u školi. Mogli su postavljati pitanja direktno poljoprivrednicima, stočarima te bismo terensku nastavu ocijenili pozitivnom ocjenom.

Škole koje imaju vlastite vrtove brinuli su o njima, sadili, kopali, brali te na kraju konzumirali hranu u čijoj su proizvodnji sami sudjelovali.

Roditelji su pozitivno reagirali na cijeli program Školske sheme te je srednja ocjena roditelja bila 4,5 (ocjene su bile od 1-5). Roditelji pokazuju maleno nezadovoljstvo jednoličnom podjelom voća (ističu da su učenici često dobivali isto voće kroz duži period provođenja) te da voće i povrće ponekad nije bilo zadovoljavajuće kvalitete.

S druge strane, kao što smo već naveli, osobe koje su odgovorne za izvođenje Školske sheme u školama ističu kompliciranost provođenja Programa u školama. Najviše ističu veliku dokumentaciju koju je potrebno ispunjavati, ponekad otežanu komunikaciju s proizvođačem prilikom dostave proizvoda te općenitim smanjenim kadrom koji bi se mogao baviti provođenjem Školske sheme.

Stoga, pozivamo na jednostavniju proceduru za sve sudionike u pravedni Školske sheme kako bi se u sljedećim godinama još više uključilo u ovaj javno-zdravstveni program. Jedan od najčešćih navedenih razloga izlaska iz programa je sustav provedbe koji se doživljava izuzetno kompliciranim.

Prilikom ispunjavanja upitnika roditelji i odgovorne osobe u školama pisali su prijedloge kako bi se Školska shema provodila na lakši i učinkovitiji način. Neki od prijedloga su bili sljedeći: veća kontrola kvalitete voća od strane provoditelja programa, više puta tjedno raznovrsnog voća bolje kvalitete, nuditi djeci raznovrsnije sorte voća i povrća, što više domaćih proizvoda, veliki je broj roditelja izrazio želju za boljom edukacijom učenika i djelatnika, no također smatraju bitnim da se i njih educira kako bi mogli bolje razgovarati sa svojom djecom i bolje ih usmjeravati. Također, puno njih savjetuje kako je poželjno izraditi edukativne materijale za učitelje i učenike u obliku knjižice.

7. Annexes

1. Annual monitoring report school year 2017/2018
2. Annual monitoring report school year 2018/2019
3. Annual monitoring report school year 2019/2020
4. Annual monitoring report school year 2020/2021
5. Evaluation of the implementation of the School scheme of fruit and vegetables and milk and milk products 2021/2022
6. Control group milk parents
7. Control group fruit and vegetable parents
8. Questionnaire milk parents
9. Questionnaire milk pupils
10. Questionnaire responsible person of the school
11. Questionnaire fruit and vegetable students
12. Questionnaire fruits and vegetables parents
13. National strategy for school scheme (2017-23)

HZJZ

***Evaluacija provedbe
Školske sheme voća i povrća te mlijeka i
mliječnih proizvoda 2021./2022.***

Zagreb, srpanj 2022.

SADRŽAJ

Popis kratica

1. Uvod	4
2. Ispitanici i metode	7
2.1. Edukativne i promotivne aktivnosti u školama uključenim u <i>Školsku shemu</i>	10
3. Rezultati	15
3.1. Prehrambene navike, stavovi i znanja učenika	15
3.2. Učinkovitost provedbe <i>Školske sheme</i>	20
4. Zaključak	23
5. Literatura	25

1. Uvod

Nacionalna strategija provodi se u skladu sa sljedećima aktima Europske unije:

- Uredba (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage Uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (SL L 347, 20.12.2013.) kako je posljednji puta izmijenjena Uredbom (EU) br. Uredbom (EU) br. 2020/2220 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. prosinca 2020. o utvrđivanju određenih prijelaznih odredaba za potporu iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) u godinama 2021. i 2022. i izmjeni uredaba (EU) br. 1305/2013, (EU) br. 1306/2013 i (EU) br. 307/2013 u pogledu sredstava i primjene u godinama 2021. i 2022. te Uredbe (EU) br. 1308/2013 u pogledu sredstava i raspodjele takve potpore u godinama 2021. i 2022. (SL L 437/1; 28.12.2020.) (dalje u tekstu: Uredba (EU) br. 1308/2013)
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/39 od 3. studenoga 2016. o pravilima za primjenu Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu potpore Unije za opskrbu voćem i povrćem, bananama te mlijekom u obrazovnim ustanovama (SI 5, 10.7.2017.), kako je posljednji puta izmijenjena Provedbena uredbom Komisije (EU) 2020/1239, od 17. lipnja 2020. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2017/39 s obzirom na praćenje i ocjenjivanje provedbe programa u školama te povezane kontrole na terenu (SL L 284/3, 1.9.2020.)
- Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/40 od 3. studenoga 2016. o dopuni Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu potpore Unije za isporuku voća i povrća, banana i mlijeka u obrazovnim ustanovama i izmjeni Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 907/2014 (SI 5, 10.7.2017.), kako je posljednji puta izmijenjena Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2020/1238 od 17. lipnja 2020. o izmjeni Delegirane uredbe (EU) 2017/40 s obzirom na ocjenjivanje provedbe programa u školama (SL L 284/1, 1.9.2020.)

Za normalan rast i razvoj nužna je pravilna, raznovrsna i uravnotežena prehrana. Prema preporukama Svjetske zdravstvene organizacije dnevno bi svaka osoba trebalo konzumirati pet ili više porcija voća i povrća (minimalno 400 grama). Iako je pravilna prehrana bitna u svim segmentima života, posebnu pažnju treba posvetiti prehrani djece i mladih s obzirom da je edukacija o pravilnoj prehrani nužna budući da se u toj dobi stječu prehrambene navike za čitav život.

Ciljevi Nacionalne strategije su sljedeći:

- povećanje unosa svježeg voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda te smanjenje unosa hrane s visokim sadržajem masti, šećera i soli u svakodnevnoj prehrani učenika
- podizanje razine znanja o važnosti zdrave prehrane i nutritivnim vrijednostima svježeg voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda
- edukaciju učenika u cilju smanjenja otpada od hrane.

Školska godina 2021./2022., kao i prethodne dvije školske godine na mnogo razina bila je pod utjecajem pandemije COVID-19 virusom, no u manjoj mjeri s obzirom da se škole vratile na održavanje nastave klasičnim modelom, a ne online. S druge strane, bitno je napomenuti kako je održavanje nastave u Zagrebu i dalje otežano zbog posljedica potresa koji se dogodio u Zagrebu i nanio štetu kako u Zagrebu, tako i u širem zagrebačkom području. Također, otežan je rad škola u području Sisačko-Moslavačke županije kojega je također pogodio snažan potres.

Zbog velikih šteta koje su nanesene građevinama u spomenutim područjima škole su premještene u zgrade drugih škola što znatno otežava provedbu Školske sheme zbog nedostatka prostora, smjenskom radu kao i manjak osoblja.

1.1. Školska shema voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda u Republici Hrvatskoj

Ulaskom u Europsku uniju Republika Hrvatska se 2013. godine pridružila mnogim zemljama EU koje provode *Shemu školskog voća i povrća* kao mjeru koja bi trebala pridonijeti povećanju potrošnje voća i povrća kod djece u nižim razredima osnovne škole (1 - 4. razredi).

Školske godine 2016./2017. Shema školskog voća i povrća počinje se provoditi i u srednjim školama Republike Hrvatske.

Ovim projektom se promoviraju pravilne prehrambene navike s ciljem povećanja udjela voća i povrća u svakodnevnoj prehrani, a u cilju sprečavanja pojave prekomjerne tjelesne mase i debljine kod školske djece i razvoja bolesti uzrokovanih nepravilnom prehranom: ograničavanja unosa hrane s visokim sadržajem masti, šećera i soli te omogućavanjem dodatnog obroka svježeg voća ili povrća školskoj djeci.

Uz povećanje unosa svježeg voća i povrća, od školske godine 2015./2016. Hrvatska započinje s provedbom Programa mlijeka – besplatnih obroka mlijeka za školsku djecu te mlijeka i mliječnih proizvoda, kao i podizanja svijesti o značaju zdrave prehrane kod školske djece.

Školske godine 2017./2018. objedinjava se dosadašnja Shemu školskog voća i povrća i Program mlijeka u zajednički projekt *Školska shema*, a sve u cilju kako bi se hrvatskim školarcima omogućio dodatni obrok svježeg voća i povrća te mliječnih proizvoda.

Dodatni obrok svježeg voća, povrća i mlijeka isporučuje se najmanje jednom tjedno školama koje sudjeluju u *Školskoj shemi* te se dijeli kao zaseban obrok tijekom radnog tjedna, sukladno školskom kalendaru tijekom cijele nastavne godine.

Sastavljena je „Lista prihvatljivih proizvoda“ koja ove školske godine obuhvaća prihvatljive vrsta voća, povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda, a koja se svake školske godine mijenja i proširuje.

Na taj se način namjerava osigurati dodatna količina navedenih proizvoda od 100-150 grama po djetetu za voće i povrće te za mlijeko i mliječne proizvode od 0,15 do 0,25 l mlijeka ili ekvivalenta mlijeka.

„Lista prihvatljivih proizvoda“ nalazi se u članku 6. Pravilnika o provedbi Školske sheme, a potvrdilo ju je Ministarstvo zdravstva uz preporuku dnevne količine po djetetu.

Za školsku godinu 2021./2022. Lista prihvatljivih proizvoda izgleda ovako:

Proizvod
jabuka, kruška
breskva, nektarina, marelica, šljiva, trešnja
smokve, svježe
mandarina
stolno grožđe
jagoda
malina, kupina
borovnica
rajčica
mrkva, rotkvica
korabica
voćni sok i povrtni sok (0,2 L)
mlijeko toplinski obrađeno postupkom pasterizacije* (1,0 L)
mlijeko toplinski obrađeno postupkom sterilizacije** (0,2 L)
mlijeko bez laktoze (1,0 L)
Jogurt obični min. 2,8% m.m. (1,0 KG)
mlačenica, kiselo mlijeko i vrhnje, jogurt, kefir i drugo fermentirano ili zakiseljeno mlijeko i vrhnje bez dodanih aroma, voća, orašastih plodova ili kakaa*** (150 do 200 g)

* konzumno mlijeko u skladu s Prilogom VII. Dijelom IV. odsjekom III. Točkom 1. Uredbe (EU) br. 1308/2013, osim konzumnog mlijeka iz podtočke a) (sirovo mlijeko)

** konzumno mlijeko u skladu s Prilogom VII. Dijelom IV. odsjekom III. Točkom 1. Uredbe (EU) br. 1308/2013, osim konzumnog mlijeka iz podtočke a) (sirovo mlijeko), pretpakirano isključivo u pakovini volumena 0,2 L.

*** svi fermentirani proizvodi osim proizvoda iz Priloga V Uredbe (EU) br. 1308/2013

Napomena: mlijeko i mliječni proizvodi moraju biti pretpakirani u skladu s člankom 2. stavkom 2. točkom

(e) Uredbe (EU) br. 1169/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o informiranju potrošača o hrani, izmjeni uredbi (EZ) br. 1924/2006 i (EZ) br. 1925/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Komisije 87/250/EEZ, Direktive Vijeća 90/496/EEZ, Direktive Komisije 1999/10/EZ, Direktive 2000/13/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Komisije 2002/67/EZ i 2008/5/EZ i Uredbe Komisije (EZ) br. 608/2004 (SL L 304, 22. 11. 2011.).

U provedbi Školske sheme sudjeluju sljedeća nadležna tijela:

Ministarstvo poljoprivrede koje

- a) odobrava podnositelja Zahtjeva za potporu za promociju
- b) odobrava podnositelja Zahtjeva za potporu za prateće obrazovne mjere;

Ministarstvo zdravstva:

- a) odobrava podnositelja Zahtjeva za potporu za praćenje i ocjenjivanje
- b) potvrđuje Listu prihvatljivih proizvoda;

Ministarstvo znanosti i obrazovanja:

- a) potvrđuje i dostavlja popis osnovnih i srednjih škola koje mogu sudjelovati u Školskoj shemi voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda
- b) potvrđuje i dostavlja broj učenika u osnovnim i srednjim školama koji mogu sudjelovati u Školskoj shemi voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda;

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju:

- a) odobrava podnositelja Zahtjeva za potporu za raspodjelu voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda
- b) objavljuje popis odobrenih škola koje sudjeluju u Školskoj shemi voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda
- c) objavljuje popis dobavljača koji isporučuju voće i povrće te mlijeko i mliječne proizvode školama koje sudjeluju u Školskoj shemi voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda
- d) obavlja administrativnu kontrolu i kontrolu na terenu podnositelja Zahtjeva za potporu u okviru Školske sheme voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda
- e) isplaćuje potporu.

Državni inspektorat Republike Hrvatske:

- a) obavlja inspekcijski nadzor i kontrolu usklađenosti dobavljača voća i povrća s tržišnim standardima te inspekcijski nadzor dobavljača mlijeka i mliječnih proizvoda.

Uloga škola uključenih u *Školsku shemu* su organiziranje raspodjele voća, povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda te provedba pratećih mjera.

Dobavljači voća, povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda nadležni su za isporuku voća i povrća školama koje sudjeluju u *Školskoj shemi*.

2. Ispitanici i metode

Hrvatski zavod za javno zdravstvo (HZJZ) nadležan je praćenje i ocjenjivanje utjecaja Školske sheme na prehrambene navike i zdravlje školske djece. Utjecaj *Školske sheme* prati se provedbom upitnika u osnovnim i srednjim školama koje su uključene u navedenu Školsku sheme dva puta godišnje te se ispituju stavovi, mišljenje i znanje učenika, njihovih roditelja kao i odgovorne osobe u školama za provedbu projekta. Upitnici daju realnu sliku o provedbi kao i o svim potencijalnim izazovima koje odgovorne osobe imaju prilikom provedbe projekta te se na taj način mogu navedeni problemi ublažiti ili u potpunosti ukloniti. Također, ispituje se utjecaj projekta na prehrambene navike i zdravlje školske djece te se ispituje stav roditelja vezano za projekt kao i njihovo mišljenje o prehrambenim navikama njihove djece. Utjecaj *Školske sheme* procjenjivao se Upitnikom o učestalosti potrošnje voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda za učenike 4., 6. i 8. razreda osnovne škole te za učenike 2. razreda srednjih škola.

Po prvi puta je školske godine 2017./2018. uvedeno elektroničko popunjavanje upitnika za sve. Tako su Upitnik za učenike 4. razreda i Upitnik o učestalosti konzumiranja voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda za njihove roditelje su učenici i njihovi roditelji prvi puta popunjavali elektroničkim putem (do školske godine 2017./2018. su se navedeni upitnici u papirnatom obliku slali zemaljskom poštom). Ove školske godine upitnici za učenike 4., 6. i 8. razreda osnovne škole te za učenike 2. razreda srednjih škola poslani su *e-mailom* školama koje su predstavljale reprezentativan uzorak škola u okviru *Školske sheme*, a upitnici su generirani u sustavu *Limesurvey*. Upitnik za učenike 4. razreda sastoji se od pitanja otvorenog i zatvorenog tipa, a sadržavao je 7 cjelina. Prve dvije cjeline se odnose na preferenciju voća i povrća među učenicima. Treći dio se odnosio na školsku prehranu i automate za hranu. Upitnik iz četvrtog dijela je sadržavao i kviz znanja koji je poslužio za ocjenu znanja učenika 4., 6. i 8. razreda o važnosti svakodnevnog unosa voća i povrća. Učestalost potrošnje voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda među učenicima te potrošnje slatkiša, grickalica, „brze“ hrane i slatkih pića ispitivan je u 5. i 6. dijelu, dok je Upitnik završio sa iznošenjem vlastitih stavova o *Školskoj shemi*. Učenici su navedeni upitnik ispunjavali dva puta godišnje, prije početka i po završetku provedbe *Školske sheme*. Upitnik je anoniman, te je od osobnih podataka učenika tražio samo podatke o spolu, pohađanoj školi i razredu. Također, uz učenike četvrtih razreda, njihovi roditelji ispunjavali su *online* Upitnik o učestalosti konzumiranja voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda. Upitnik za roditelje uključivao je slična pitanja onima iz upitnika za učenike kako bi se provjerila moguća odstupanja u odgovorima o učestalosti konzumacije voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda između učeničkih i roditeljskih anketa.

Učenici 4. razreda su, prema uputama, ispunjavali elektronički upitnik pristupom na sljedeću internetsku adresu:

<http://survey.hzjz.hr/limesurvey/index.php?r=survey/index&sid=432942&lang=hr>

<http://survey.hzjz.hr/limesurvey/index.php?r=survey/index&sid=375516&lang=hr>

Njihovi roditelji ispunjavali su, prema uputama, elektronički upitnik pristupom na sljedeću internetsku adresu:

<http://survey.hzjz.hr/limesurvey/index.php?r=survey/index&sid=139425&lang=hr>

<http://survey.hzjz.hr/limesurvey/index.php?r=survey/index&sid=858345&lang=hr>

Učenici su 6. i 8. razreda su, prema uputama, ispunjavali elektronički upitnik pristupom na sljedeću internetsku adresu:

<http://survey.hzjz.hr/limesurvey/index.php?r=survey/index&sid=947283&lang=hr>

<http://survey.hzjz.hr/limesurvey/index.php?r=survey/index&sid=935999&lang=hr>

Kako bi se odredila učinkovitost provedbe *Školske sheme* provodio se i Upitnik o učinkovitosti kojeg su, prema uputama, ispunjavale odgovorne osobe u školama na sljedećoj internetskoj adresi:

<http://survey.hzjz.hr/limesurvey/index.php?r=survey/index&sid=262379&lang=hr>

Učenici 2. razreda srednjih škola su, prema uputama, ispunjavali elektronički upitnik pristupom na sljedeću internetsku adresu:

<http://survey.hzjz.hr/limesurvey/index.php?r=survey/index&sid=969365&lang=hr>

Upitnik o učinkovitosti su, prema uputama, ispunjavale odgovorne osobe u srednjim školama na sljedećoj internetskoj adresi:

<http://survey.hzjz.hr/limesurvey/index.php?r=survey/index&sid=891759&lang=hr>

Podaci koji su prikupljeni temeljem anketa obrađivani su u softverskim alatima Microsoft Office Excel i Statistica ver. 12 (Statsoft).

Metoda nasumičnog odabira uzorka bila je ista za sve razrede 4.,6., i 8. razreda osnovnih škola i 2. razreda srednjih škola. Na temelju očekivanog broja ispitanika, u svakom je krugu odabran broj škola koji predstavlja reprezentativan uzorak na razini Republike Hrvatske. Po krugu je sudjelovalo po 55 osnovnih škola. Što se tiče srednjih škola, po krugu je sudjelovalo po 26 škola koji su popunjavali elektroničke upitnike.

Odaziv na evaluacijske ankete za Školsku shemu u školskoj godini 2021./2022. bio je sljedeći:

	1. krug (online ankete)		1. krug (online ankete)
	Učenici 4. razreda	Roditelji 4. razreda	Učenici 6. i 8. razreda
Očekivani broj ispitanika	1600	1600	2400
Stvarni broj ispitanika	1453	1335	1699
Postotak odaziva	91%	83%	71%
	2. krug (online ankete)		2. krug (online ankete)
	Učenici 4. razreda	Roditelji 4. razreda	Učenici 6. i 8. razreda
Očekivani broj ispitanika	1200	1200	2400
Stvarni broj ispitanika	465	683	2170
Postotak odaziva	39%	57%	90%

Prema podacima koji su navedeni u tablicama zaključujemo da je prvi krug anketiranja prošao s izuzetno dobrim postotkom odgovora te po prvi puta u 1. krugu online anketa Školske sheme ostvarujemo 91% od očekivanih odgovora, dok je u drugom krugu ostvarno samo 39%. Puno manji postotak odgovora u svim segmentima ostvaruje se u drugom krugu provedbe online anketa. Npr. u prvom krugu provedbe postotak odgovora je 91% dok je u drugom krugu samo 39%.

3. REZULTATI ANKETA

Provedba *Školske sheme* osim što potiče povećanje potrošnje voća i povrća u obliku dodatnog obroka, obuhvaća čitav niz pratećih aktivnosti koji se odnose na edukaciju i promociju pravilne prehrane.

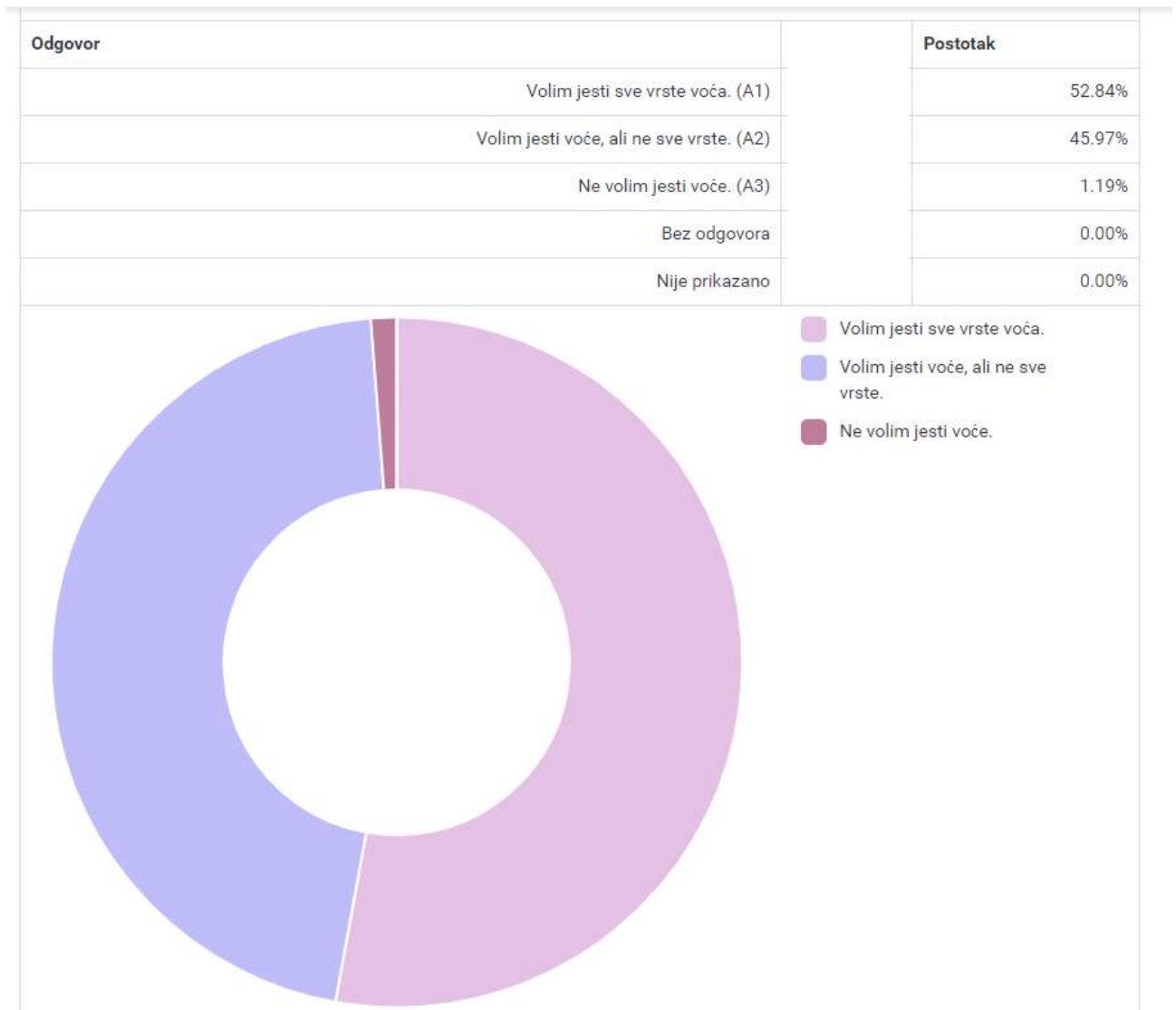
Zbog toga su rezultati prikazani na nekoliko razina:

- Rezultati upitnika dobiveni istraživanjem među učenicima četvrtih razreda
- Rezultati upitnika dobiveni istraživanjem među roditeljima učenika četvrtih razreda
- Rezultati upitnika dobiveni istraživanjem među učenicima šestih razreda
- Rezultati upitnika dobiveni istraživanjem među učenicima osmih razreda
- Rezultati upitnika dobiveni istraživanjem među učenicima drugih razreda srednjih škola

Sve ankete bile su anonimne, a dobiveni rezultati prikazani su tablično, grafički i opisno.

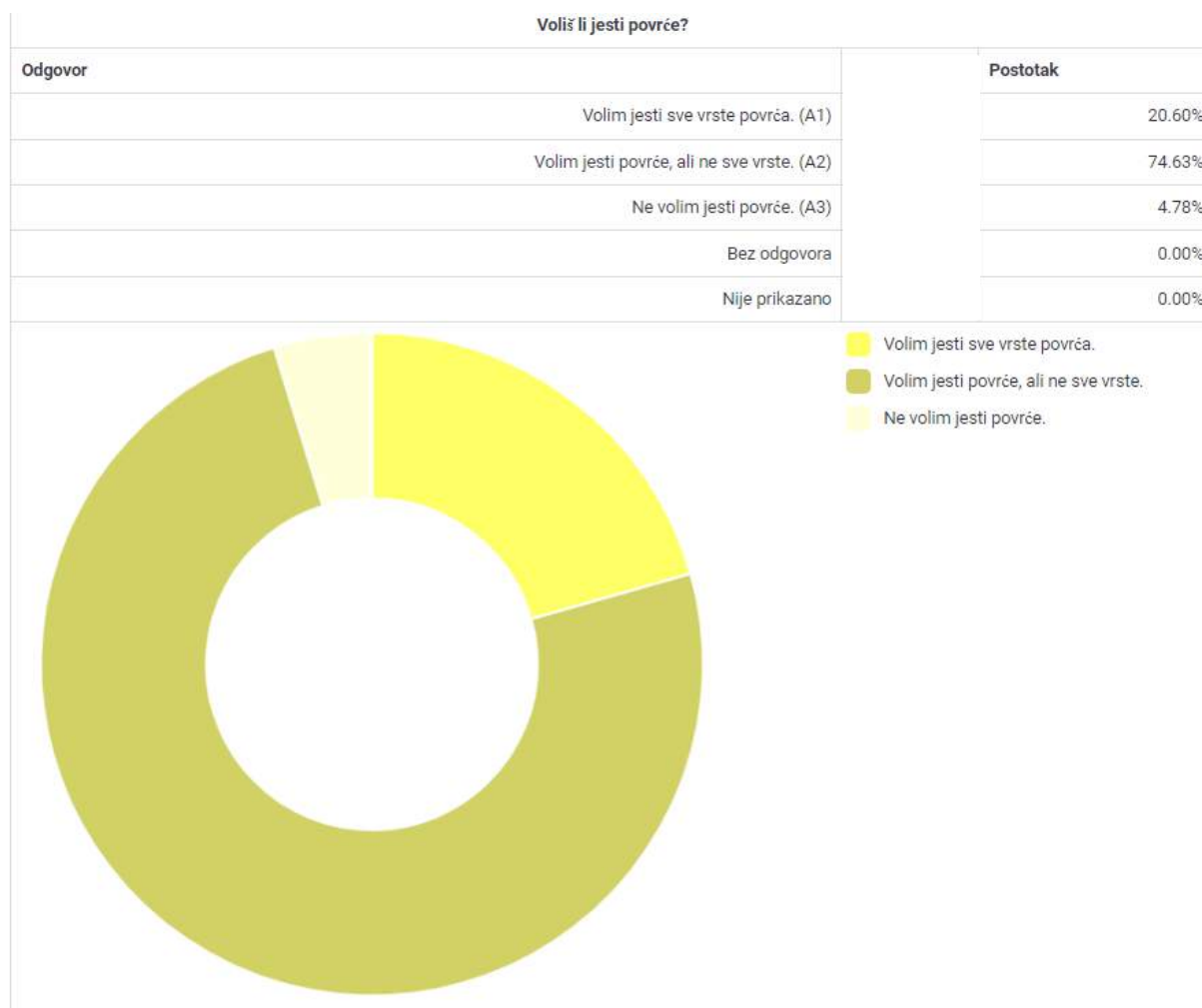
3.1. Prehrambene navike, stavovi i znanja učenika

Na pitanje „Voliš li jesti voće?“ 45% učenika izjavljuje da voli jesti voće, 52% izjavljuje da voli jesti voće, ali ne sve vrste i tek 1,2% djece izjavljuje da ne voli jesti voće za razliku od prošle školske godine kada je taj postotak bio 5%. (Graf 1.)

Graf 1. Stav učenika osnovnih škola s obzirom na preferenciju voća

Na pitanje „Voliš li jesti povrće?“ 20% učenika izjavljuje da voli jesti povrće, 75% izjavljuje da voli jesti povrće, ali ne sve vrste i 5% što je (manje od prošle godine kada je dogovor bio 7%) djece izjavljuje da ne voli jesti povrće. (Graf 2.)

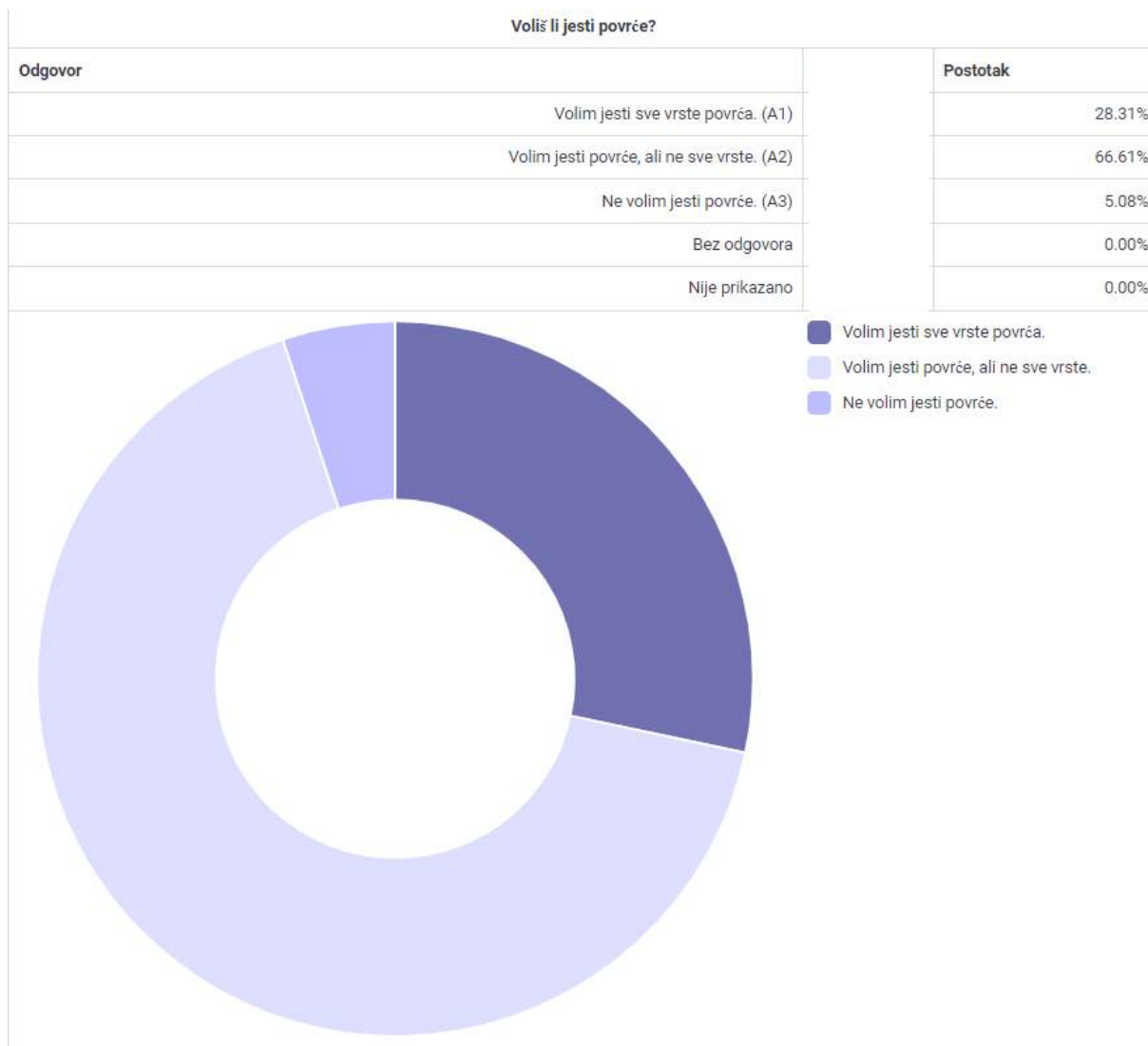

Graf 2. Stav učenika osnovnih škola s obzirom na preferenciju povrća

Što se tiče učenika srednjih škola, a vezano za preferenciju voća, njih 60% ističe da voli jesti voće, a njih blizu 2% izjavljuje da voće ne voli jesti. (graf 3)

Graf 3. Stav učenika srednjih škola s obzirom na preferenciju voća

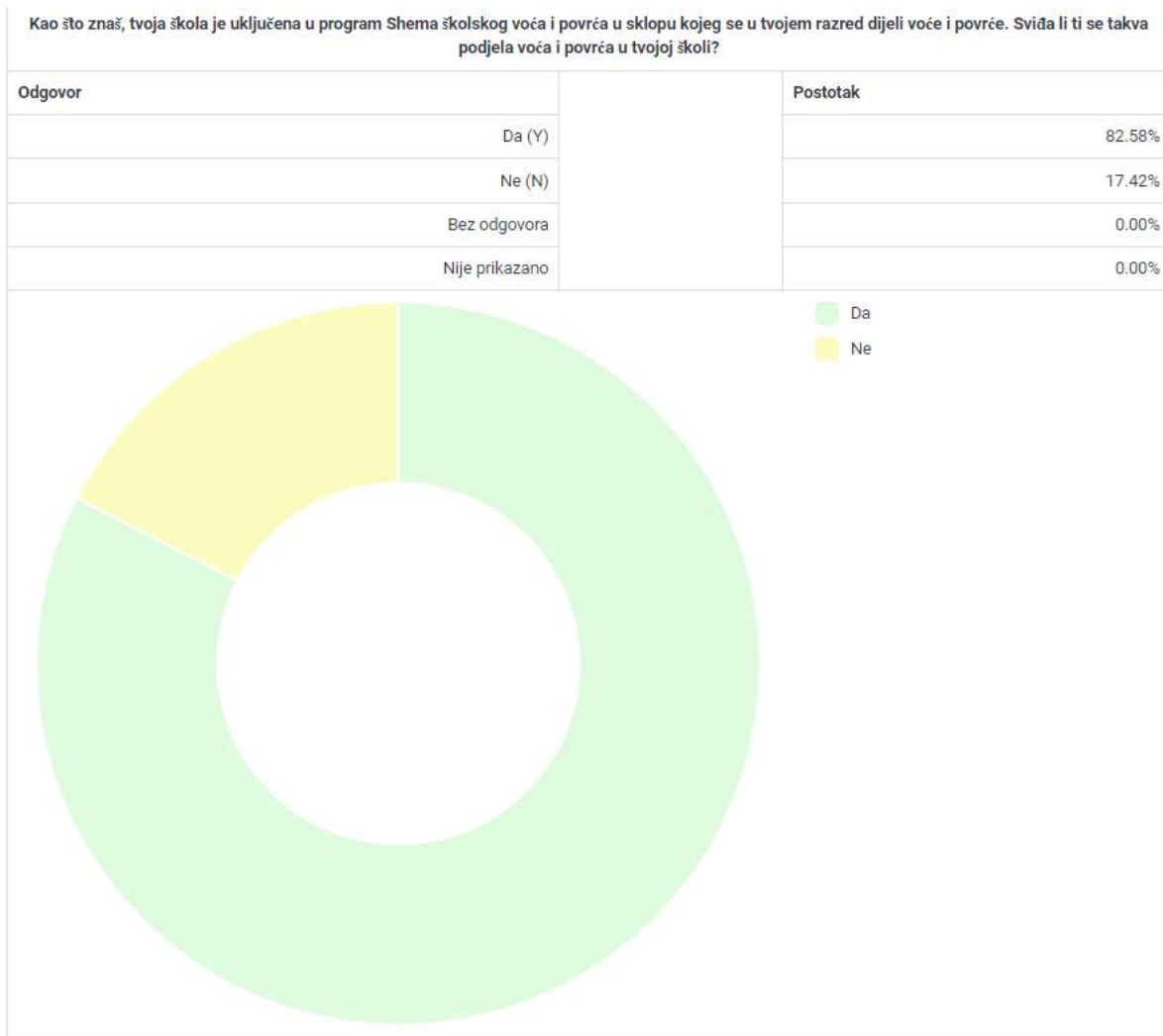
Graf 4. Stav učenika srednjih škola s obzirom na preferenciju povrća

Za razliku od voća, samo 28% učenika srednjih škola voli jesti povrće, a njih 5% ne voli. (Graf 4.)

U anketi za učenike osnovnih škola postavili smo pitanje da li im se sviđa raspodijela voća, povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda kao dio Školske sheme.

Prošle školske godine situacija je bila da 90,5% učenika izjavljuje da im se takav način sviđa, a njih 9,5% izjavljuje da im se ne sviđa.

Ove godine su postoci drugačiji, te 83% izjavljuje da im se sviđa takav način, a 17% učenika se takav način raspodijene ne sviđa.

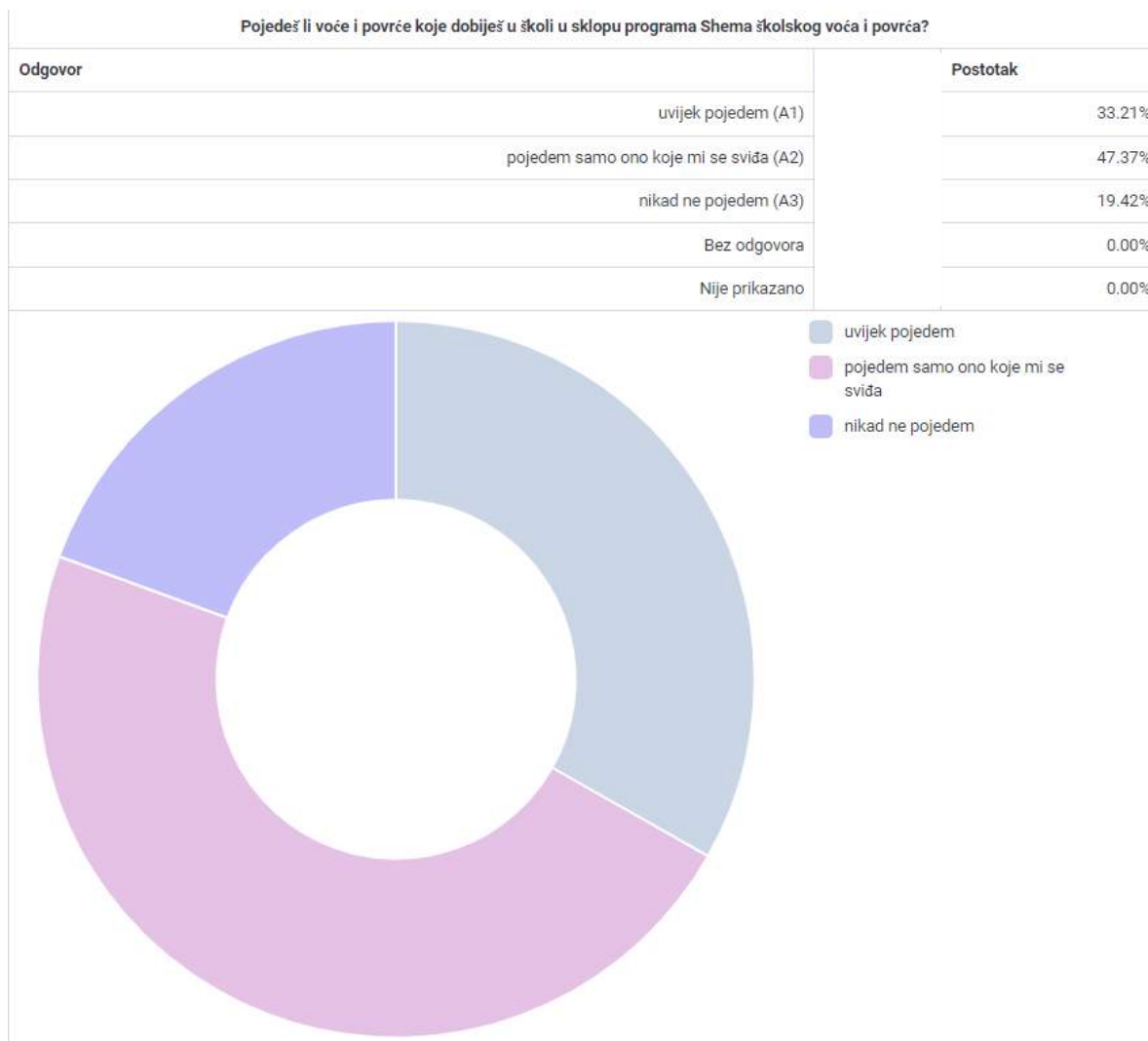

Graf 5. Stav učenika osnovnih škola o konzumiranju voća i povrća u okviru Školske sheme

Graf 6. Konzumiranje voća i povrća u okviru Školske sheme u osnovnim školama

Nadalje, u anketi u osnovnim školama na pitanje pojedu li svo ponuđeno voće i povrće koje dobiju u sklopu Školske sheme 52% učenika srednjih škola uvijek pojede voće i povrće koje dobiju u okviru Školske sheme, a 44% pojede samo ako im se sviđa što su taj dan dobili, kako je navedeno na grafu 5. Nikada ne pojedu što je ponuđeno unutar Školske sheme 4% učenika.

Graf 6. Konzumiranje voća i povrća u okviru Školske sheme u srednjim školama

U anketi u srednjim školama na pitanje pojedu li svo ponuđeno voće i povrće koje dobiju u sklopu Školske sheme 33% učenika srednjih škola uvijek pojede voće i povrće koje dobiju u okviru Školske sheme, a 47% pojede samo ako im se sviđa što su taj dan dobili, kako je navedeno na grafu 5. 19% ne pojede nikada što su dobili.

U osnovnim školama učenici navode da njihova škola nema u svojim prostorijama automate s hranom, dok je u srednjim školama situacija drugačija. Njih 24% navodi da imaju automate s hranom u prostorijama škole.

U pitanjima za osnovnu školu koje glasi „Razmisli koliko često jedeš slatkiše, grickalice, »brzu« hranu i piješ slatka pića od ponedjeljka do petka kod kuće i u školi pa odaberi točan odgovor“:

Svaki dan odgovara 13.7%, a nekoliko puta tjedno 65.3%, rijetko jede 20% učenika.

Za razmisliti je podatak kojeg učenici navode kao odgovor na pitanje gdje jedu najviše slatkiša, grickalice, »brze« hrane i piješ više slatkih pića gdje njih čak 76,5% navodi da je to kod kuće. Njih samo 5,5% navodi da najviše slatkiša, grickalice i brze hrane jede u školi.

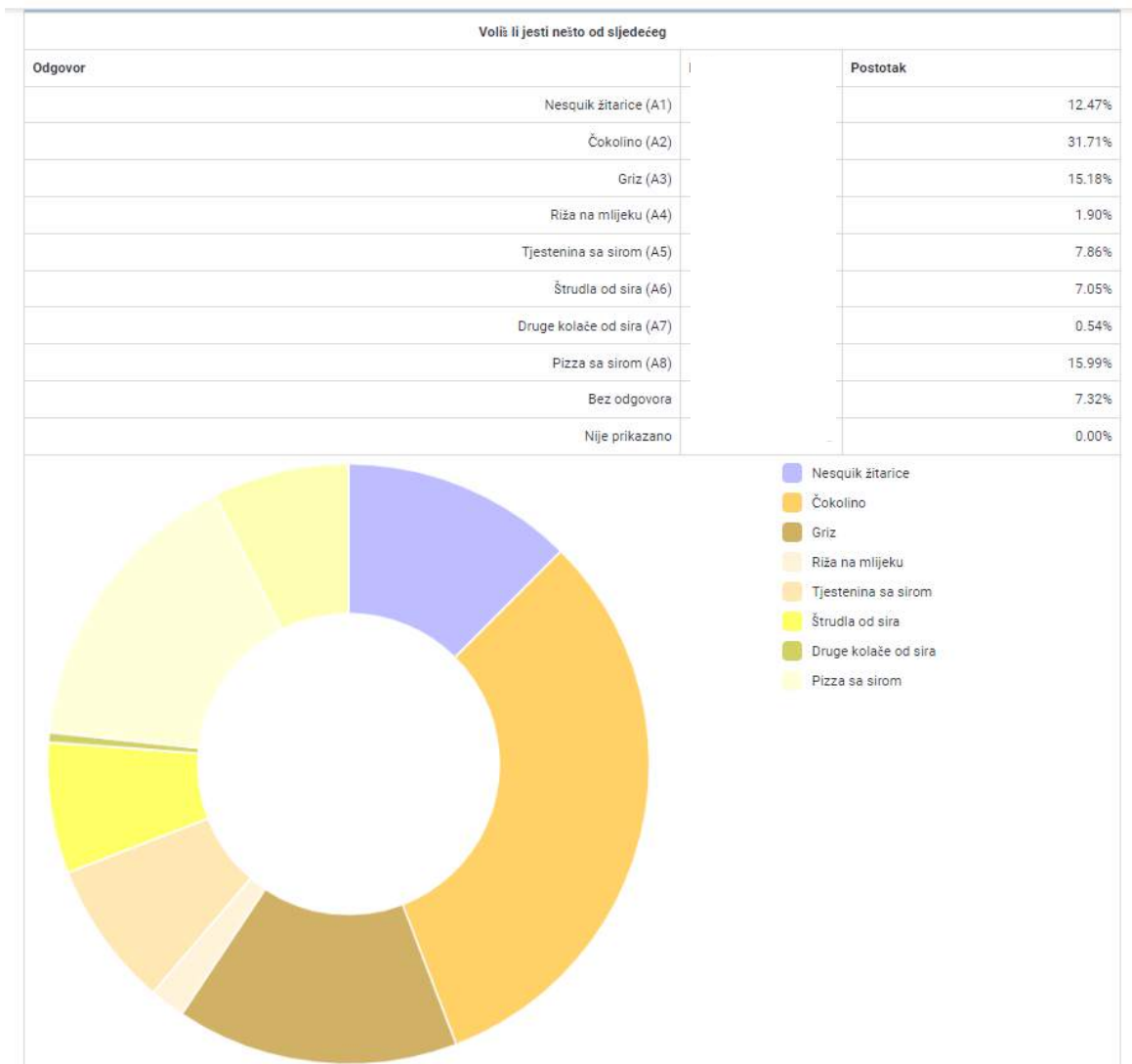
Učenicima je najdraže voće banana, a najdraže povrće, najdraže povrće je mrkva, pa s gotovo jednakim postocima slijedi zelena salata.

Što se tiče odgovornih osoba u školama prema Školskoj shemi za voće i povrće, naveli su prijedloge i mišljenje o provedbi navedene sheme:

- Pojednostavniti cjelokupni postupak odabira i nabave.
- Češći dolazak osobe iz djelokruga koji provodi edukaciju od važnosti konzumiranja školske sheme voća i povrća jer jedan dolazak da se upute svi učenici škole nije izvediv. Mi kao škola koja ima školsku kuhinju i blagovaonicu smo u mogućnosti to provoditi ali nas kao osoblja nema dovoljno da bi to još uspjeli sami provoditi. Kod nas je na repertoaru svaki dan djeci na izbor 3 vrste voća u sklopu doručka, užine, marende i ručka. Tako da kod nas u školi ne fali voća.
- Previše papirologije za osobe koje provode projekt unutar škole. Komplikira se sa ocjenjivanjem dobavljača. Voće se plaća po prevelikoj cijeni, a ponekad je kvaliteta upitna, čak veći dio voća bude nejestiv.
- Izbaciti vrednovanje dobavljača i sklapanje ugovora na najduže vrijeme od 3 mjeseca jer uz redoviti posao osoba koja vodi program (najčešće tajnik) mora još i o tome brinuti
- Misim da je ovo dobar put za usvajanje učeničkih navika za redovno konzumiranje voća i povrća. U potpunosti podržavamo ovaj projekt.
- Problemi su administrativne prirode: upute i sklapanje ugovora kasne i nisu usklađeni s početkom nastavne godine, tijekom provedbe kroz šk. godinu nije moguće korigirati broj učenika na veći broj (koje dijete da ostane bez voćke?), komplicirana provedba odabira dobavljača (a uputa se tijekom godine često i mijenja), previše papirologije... a sve to radi tajništvo i računovodstvo škole koje, osim ovog hvalevrijednog projekta, odrađuje svoje svakodnevne obveze i pretrpani su. Prijedlog - pojednostaviti provedbu jer zbog administrativnih teškoća na granici smo odustajanja od projekta. Odustajanje od projekta, ne od konzumacije voća!

- Vrlo smo zadovoljni provedbom projekta školskog voća i željeli bismo nastaviti tijekom cijele školske godine.
- Podržavamo provedbu školske sheme voća i povrća, te mislimo da je to dobro za zdravlje učenika i stjecanje zdravih prehrambenih navika.
- Predlažemo sljedeće:
- Procedura bodovanja i odabira najpovoljnijeg dobavljača zahtjeva puno vremena (i tako svaka 3 mjeseca) za koje nismo dodatno plaćeni.
- Predlažemo da procedura bodovanja i odabira dobavljača bude na početku školske godine i da se ugovor može sklopiti s odabranim dobavljačem za cijelu školsku godinu.

Sljedeći graf pokazuje u kojem obliku učenici najviše vole jesti mlijeko i mliječne proizvode. Ne iznenađuje da njih 32% ističe da voli Čokolino, a njih po 15% pizzu sa sirom i griz. 20% Najmanje učenika jede kolače sa sirom i rižu na mlijeku.

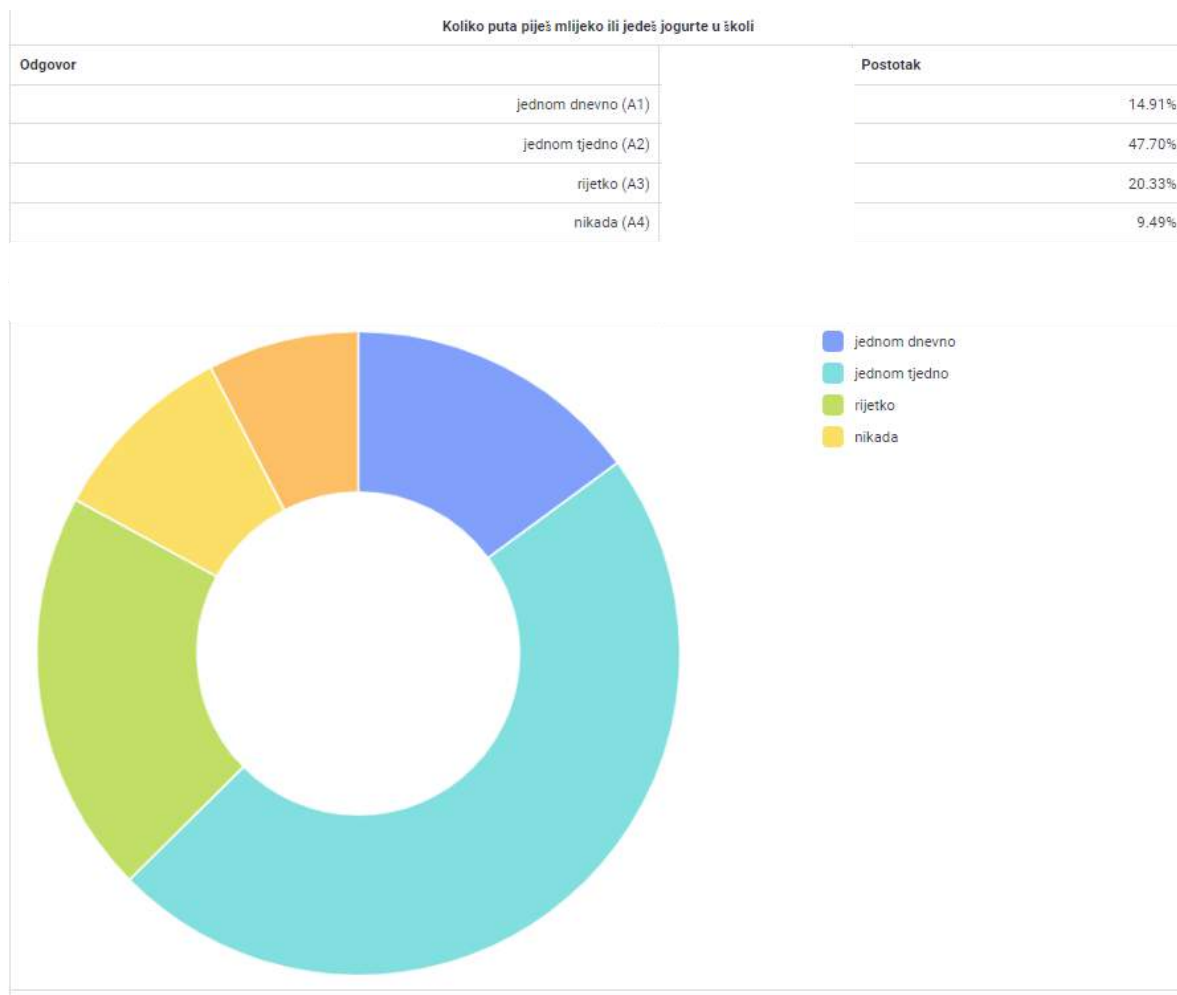
Graf 7. Što učenici od mlijeka i mliječnih proizvoda najviše vole konzumirati

Na pitanje kada učenici 4. razreda najviše piju mlijeku, njih gotovo 42% konzumira mlijeko ujutro, njih 26% tokom dana, a 22% navečer.

Graf 8. Kada učenici konzumiraju mlijeko i mliječne proizvode

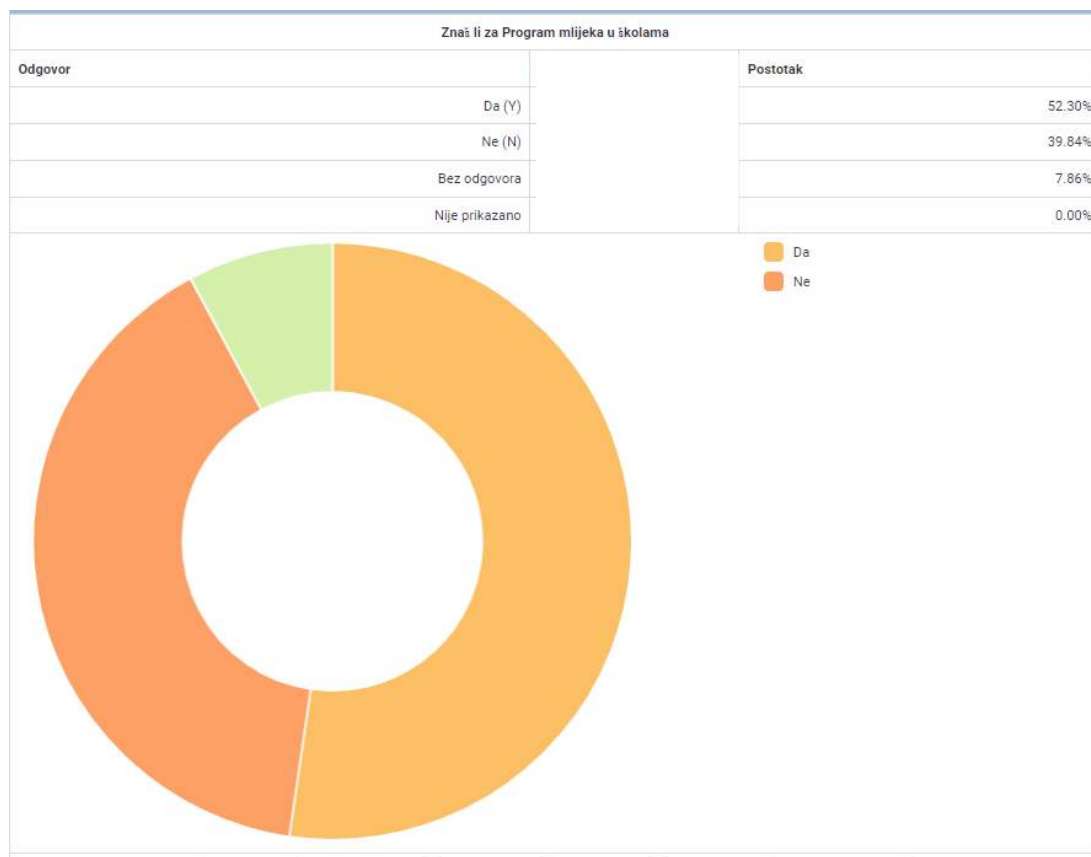
Odgovori učenika na pitanje „Koliko puta piješ mlijeko ili jedeš jogurte u školi?“ otkriva kako samo 15% pije mlijeko ili jede jogurte u školi jednom dnevno, a 48% jednom tjedno.

Graf 9. „Koliko puta piješ mlijeko ili jedeš jogurte u školi?“

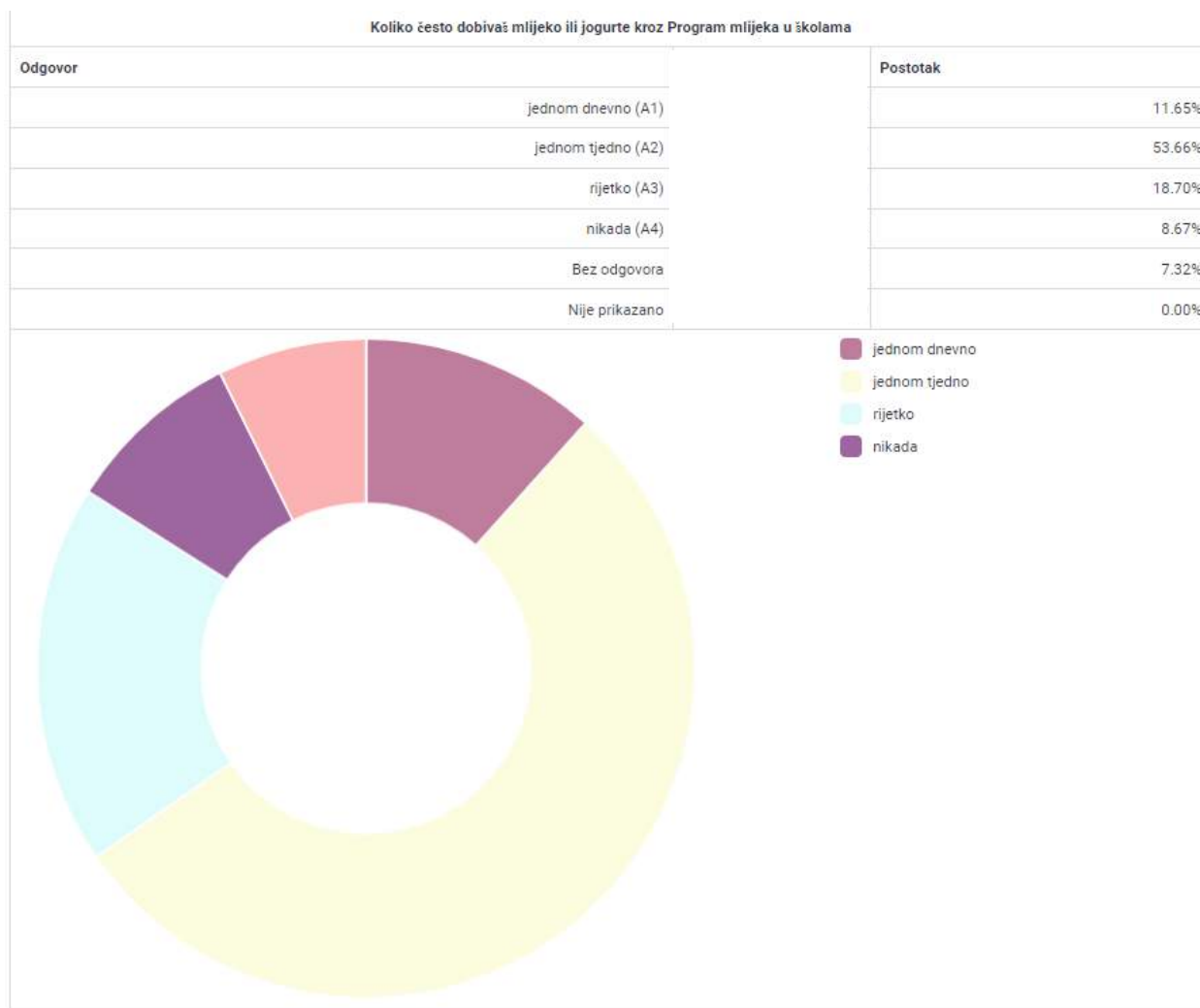
U svojim odgovorima na pitanje da li uopće znaju da se provodi Program mlijeka u školama, čak 52% odgovara da ne zna, a 40% da zna, dok se 8% učenika nije izjasnilo na navedeno pitanje.

Rezultati su prikazani na grafu 10.

Graf 10. Znaš li da se u tvojoj školi provodi Program mlijeka?

Na pitanje „Koliko često dobivaš mlijeko ili jogurte kroz Program mlijeka u školama?“ 11% odgovara jednom dnevno, 54% jednom tjedno.

Graf 11. Odgovori na pitanje Koliko često dobivaš mlijeko ili jogurte kroz Program mlijeka u školama

Odgovori roditelja na pitanje „Ima li, prema Vašem mišljenju, Program mlijeka u školama pozitivan utjecaj na prehrambene navike Vašeg djeteta?“ njih 51% odgovara pozitivno, 22%. 54% roditelja naglašava kako su svi aspekti Školske sheme zadovoljavajući, no njih 20% bi voljelo da je podijela voća, povrća i mlijeka i mliječnih proizvoda češća od jedanput tjedno.

Za Školsku shemu vezanu za mlijeko i mliječne proizvode njih 51% smatra da su svi aspekti programa su zadovoljavajući, po 8% roditelja misli da izbor mlijeka i mliječnih proizvoda (npr. učenici su dobivali samo jednu vrstu mlijeka / mliječnih proizvoda) i učestalost distribucije (npr. mlijeko i mliječni proizvodi se distribuiraju samo jednom tjedno) nisu zadovoljavajući. 7% smatra da izbor mlijeka i mliječnih proizvoda (npr. učenici su dobivali samo jednu vrstu mlijeka / mliječnih proizvoda) nisu zadovoljavajući i njih 18% da

učestalost distribucije (npr. mlijeko i mliječni proizvodi se distribuiraju samo jednom tjedno) nije zadovoljavajući.

4. ZAKLJUČAK

U školskoj godini 2021./2022. u Republici Hrvatskoj nastavilo se s provođenjem Nacionalnog programa *Školska shema* voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda među učenicima 4., 6. i 8. razreda te u srednjim školama Republike Hrvatske. Za provedbu projekta *Školska shema* svake školske godine sudjeluju osnovne škole i srednje škole kao i ostale obrazovne ustanove. Veliki broj uključenih škola i obrazovnih ustanova u provedbu *Školske sheme* ukazuje da su škole kao i ustanove pokazale veliki interes za unaprjeđenje prehrane učenika.

Svrha monitoringa i evaluacije je ispitati njen učinak *Školske sheme*, a tako i ostvarivanje ranije postavljenih ciljeva. Cijelu provedbu *Školske sheme*, a i njen utjecaj na prehrambene navike učenika možemo ocijeniti pozitivno. Sve uključene škole koje su odgovorile na anketni upitnik postigle su cilj koji je bio jednom tjedno osigurati svojim učenicima besplatan obrok voća, povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda iz Liste prihvatljivih proizvoda.

Ove školske godine ponovo su svi upitnici bili poslani samo u elektroničnom obliku, no, postotak odgovora bio veći i zadovoljavajući te smo obuhvaliti dovoljan broj učenika da bi imali reprezentativni broj.

Bez obzira na izvanredne situacije u Republici Hrvatskoj i svijetu vezano za pandemiju COVID-19 te u Zagrebu, Zagrebačkoj županiji i Sisačko-Moslavačkoj županiji vezano za razoran potres koji je uzrokovao brojna oštećenja osnovnih i srednjih škola te seljenje istih, zadovoljavajući broj učenika i roditelja ispunilo je elektronske ankete te se pokazuju pozitivni pomaci u konzumiranju, znanju te stavovima o voću, povrću te mlijeku i mliječnim proizvodima.

Nadalje, može se zaključiti da je ovaj program vrlo uspješan zbog međusobne suradnje škola i učenika, s Ministarstvom poljoprivrede, dobavljačima hrane i lokalnim zajednicama, a sve u svrhu usvajanja pravilnih prehrambenih navika i poboljšanja općeg zdravlja, a time i prevenciju kroničnih nezaraznih bolesti (dijabetes, kardiovaskularne bolesti, debljina, osteoporoza).

Prateće mjere ovog Programa se u školama provode redovito, a cijeli niz aktivnosti uključivao je učenike, profesore te lokalne proizvođače. Uspješnoj provedbi *Školske sheme* rezultat je timskog rada Ministarstva poljoprivrede, Ministarstva zdravstva, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, te Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

KONTROLNA SKUPINA ŠSH MLIJEKO

Važne napomene:

Popunjavanjem podataka u ovoj anketi dajete privolu da se Vaši osobni podaci koriste isključivo u svrhu izvršenja obrade podataka, a u skladu s važećim primjenjivim propisima te Općom uredbom o zaštiti osobnih podataka. Hrvatski zavod za javno zdravstvo jamči svakoj osobi koja popunjava anketu o nuspojavama, da će njegovi osobni podaci biti adekvatno zaštićeni od pristupa neovlaštenih osoba te pohranjeni na sigurno mjesto i čuvani u skladu s uvjetima i rokovima predviđenim Pravilnikom o zaštiti i obradi arhivskog i registraturnog gradiva.

Postoje 11 pitanja u ovom upitniku.

Opći podaci

Naziv škole i razred koji pohađa Vaše dijete: *

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Vaša godina rođenja: *

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

-

Vaš spol:

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Žensko
- muški

Da li biste voljeli da škola Vašeg djeteta sudjeluje u EU projektu "Školska shema" i da svaki tjedan dobije jednu porciju voća, povrća i mlijeka i mliječnih proizvoda besplatno? *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Da
- Ne

Konzumiranje mlijeka

U Vašoj obitelji pijete/jedete *

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	doručak	ručak	večera	izvan kuće (restoran)
Mlijeko				
Sir				

	doručak	ručak	večera	izvan kuće (restoran)
Mliječne prerađevine - fermentirani proizvodi (jogurt, kefir, acidofil)				
Drugi mliječni proizvodi - skuta, sirutka, maslac, kiselo vrhnje, sladoled...				

Koliko često u Vašoj obitelji u prosjeku konzumirate mlijeko i mliječne proizvode? *

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	Svaki dan	4 X tjedno	3 X tjedno	2 X tjedno	1 X tjedno	nikada
Mlijeko						
Sir						
Mliječne prerađevine - fermentirane proizvode						
Druge mliječne proizvode						

Mlijeko i mliječne proizvode za Vašu obitelj najčešće kupujete u: *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- trgovini živežnih namirnica
- supermarketu
- na tržnici
- na mlijekomatu
- izravno od proizvođača
- ne kupujem mlijeko i mliječne proizvode
- drugo
- Ostalo

Za Vašu obitelj kupujete: *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- svježe mlijeko

- pasterizirano mlijeko
- sireve
- fermentirane proizvode
- druge mliječne proizvode
- ne kupujem mlijeko i mliječne proizvode

U Vašoj obitelji kupovinu/nabavu mlijeka i mliječnih proizvoda obavljate: *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- svaki dan
- tjedno
- mjesečno

Koliko puta dnevno Vaše dijete pije mlijeko *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- 4 ili više puta
- 3 puta
- 2 puta
- 1 put
- ne pije svakodnevno

Vaše dijete konzumira više mlijeka i mliječnih proizvoda *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- tijekom jeseni/zime
- tijekom proljeća/ljeta
- podjednako, neovisno o godišnjem dobu

Hvala!

Pošalji svoj upitnik.

Zahvaljujemo Vam se na popunjavanju ovog upitnika.

KONTROLNA SKUPINA ŠSH - Upitnik za roditelje 4. razrede OSNOVNA ŠKOLA 2022

Pritisnite tipku "sljedeće" kako biste započeli s upisom ankete.

Važne napomene:

Popunjavanjem podataka u ovoj anketi dajete privolu da se Vaši osobni podaci koriste isključivo u svrhu izvršenja obrade podataka, a u skladu s važećim primjenjivim propisima te Općom uredbom o zaštiti osobnih podataka. Hrvatski zavod za javno zdravstvo jamči svakoj osoba koja popunjava anketu o nuspojavama, da će njegovi osobni podaci biti adekvatno zaštićeni od pristupa neovlaštenih osoba te pohranjeni na sigurno mjesto i čuvani u skladu s uvjetima i rokovima predviđenim Pravilnikom o zaštiti i obradi arhivskog i registraturnog gradiva.

Postoje 28 pitanja u ovom upitniku.

Osnovni podaci

Naziv škole i razred koji pohađa Vaše dijete

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Vaša dob:

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Vaš spol:

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Žensko
- muški

Molimo zaokružite Vaš radni status

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora
Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- zaposlen(a)
- nezaposlen(a)
- u mirovini
- Ostalo

Molimo zaokružite najviši stupanj obrazovanja koji ste stekli

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora
Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- niska stručna sprema
- srednja stručna sprema
- viša stručna sprema
- visoka stručna sprema
- znanstveni stupanj (mr.sc., dr.sc....)
- Ostalo

Mjesto stanovanja

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora
Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- manje naselje (< 10000 stanovnika)
- veće naselje (> 10000 stanovnika)

Molimo navedite broj članova Vaše cijenjene obitelji:

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Voće

U vašoj obitelji voće jedete za:

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	uvijek
Doručak	
Ručak	
Večeru	
Užinu	

Koju vrstu voća najčešće konzumirate u Vašoj obitelji tijekom godine?

Možete izabrati više odgovora
Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- breskva
- jabuka
- jagoda
- kruška
- mandarina
- nektarina
- šljiva
- trešnja

Prema Vašem mišljenju, u odnosu na prošlu godinu, potrošnja voća u Vašoj obitelji se :

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora
Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- povećala
- ostala ista
- smanjila

Povrće

U vašoj obitelji povrće jedete za:

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	svaki dan
Doručak	
Ručak	
Večeru	
Užinu	

Koju vrstu povrća najčešće konzumirate u Vašoj obitelji
tijekom godine?

Možete izabrati više odgovora
Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- blitva
- brokula
- cvjetača
- kelj
- krastavac
- mrkva
- rajčica
- špinat
- paprika
- zelena salata

Prema Vašem mišljenju, u odnosu na prošlu godinu, potrošnja povrća u Vašoj obitelji se :

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora
Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- povećala
- ostala ista
- smanjila

Učestalost potrošnje voća i povrća

Koliko često se u Vašoj obitelji u prosjeku jede voće i povrće od ponedjeljka do petka?

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	svaki dan
Svježe voće:	
Sušeno voće (npr. sušene šljive, sušene marelice i sl.):	
Svježe povrće:	
Kuhano povrće:	
Krumpir:	

Koliko često se u Vašoj obitelji u prosjeku jede voće i povrće tijekom vikenda?

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	svaki dan
Svježe voće:	
Sušeno voće (npr. sušene šljive, sušene marelice i sl.):	
Svježe povrće:	
Kuhano povrće:	
Krumpir:	

Učestalost potrošnje slatkiša...

Koliko često se u Vašoj obitelji u prosjeku jedu slatkiši, grickalice, "brza" hrana i piju slatka pića od ponedjeljka do petka?

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	svaki dan
Slatkiše (bomboni, čokolade i sl.):	
Grickalice (čips, krekeri i sl.):	
Slatka pića (gazirana pića i sl.):	
"Brza" hrana (pizza, hamburger, hot dog i sl.):	

Koliko često se u Vašoj obitelji u prosjeku jedu slatkiši, grickalice, "brza" hrana i piju slatka pića tijekom vikenda?

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	i subotom i nedjeljom
Slatkiši (bomboni, čokolade i sl.):	
Grickalice (čips, krekeri i sl.):	
Slatka pića (gazirana pića i sl.):	
"Brza" hrana (pizza, hamburger, hot dog i sl.):	

Kupovina voća i povrća

Vaša obitelj najčešće kupuje voće i povrće:

Možete izabrati više odgovora
Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- u trgovini
- na tržnici
- izravno od proizvođača
- ima vlastiti uzgoj
- ne kupuje voće i povrće
- nešto drugo:

Vaša obitelj kupuje voće i povrće:

Možete izabrati više odgovora
Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- svježe
- smrznuto
- podjednako i svježe i smrznuto
- ne kupuje voće i povrće
- Ostalo:

U sljedećem pitanju svakom od kriterija dodijelite jedan broj od 1 do 5 ovisno o njihovoj važnosti prilikom odabira i kupovine voća i povrća

Možete izabrati više odgovora
Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- hrvatsko podrijetlo
- ekološki uzgoj
- sezonsko voće i povrće
- cijena
- kvaliteta

Prehrambene navike djeteta

Koliko puta dnevno Vaše dijete jede/pije:

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	više puta dnevno
Svježe voće:	
Svježe povrće:	
Kuhano povrće:	
Slatkiši (bomboni, čokolade i sl.):	
"Brza" hrana (pizza, hamburger, hot dog i sl.):	
Slatka pića (npr. gazirana pića i sl.):	
Grickalice (čips, krekeri i sl.):	

Vaše dijete češće jede voće i povrće:

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora
Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- tijekom jeseni/zime
- tijekom proljeća/ljeta
- podjednako, neovisno o godišnjem dobu

Prema Vašem mišljenju Vaše dijete voće i povrće jede:

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora
Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- u dovoljnoj količini
- u nedovoljnoj količini
- ne mogu procijeniti

Koliko često Vaše dijete ponese voće od kuće kao užinu za školu?

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora
Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- svaki dan
- nekoliko puta tjedno
- rijetko/nikada

Molim nadopunite tražene podatke za Vaše dijete:

U ova polja mogu biti upisani samo brojevi.
Molimo unesite svoj(e) odgovor(e) ovdje:

- spol (1 muško, 2 žensko)
- dob
- visina
- masa

Prema Vašem mišljenju Vaše dijete je:

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora
Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- mršavo
- normalne tjelesne mase
- povećane tjelesne mase
- debelo

Stavovi o prehrani

Ima li škola značajan utjecaj na prehrambene navike Vašeg djeteta?

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora
Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- da
- ne
- ne mogu procijeniti

Ima li obitelj značajan utjecaj na prehrambene navike
Vašeg djeteta?

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora
Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- da
- ne
- ne mogu procijeniti

Podaci su pohranjeni. Hvala!

Pošalji svoj upitnik.
Zahvaljujemo Vam se na popunjavanju ovog upitnika.

ŠSH MLIJEKO

Važne napomene:

Popunjavanjem podataka u ovoj anketi dajete privolu da se Vaši osobni podaci koriste isključivo u svrhu izvršenja obrade podataka, a u skladu s važećim primjenjivim propisima te Općom uredbom o zaštiti osobnih podataka. Hrvatski zavod za javno zdravstvo jamči svakoj osoba koja popunjava anketu o nuspojavama, da će njegovi osobni podaci biti adekvatno zaštićeni od pristupa neovlaštenih osoba te pohranjeni na sigurno mjesto i čuvani u skladu s uvjetima i rokovima predviđenim Pravilnikom o zaštiti i obradi arhivskog i registraturnog gradiva.

Postoje 13 pitanja u ovom upitniku.

Opći podaci

Naziv škole i razred koji pohađa Vaše dijete: *

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Vaša godina rođenja: *

U ovo polje mogu biti upisani samo brojevi.

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

-

Vaš spol:

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Žensko
- muški

Konzumiranje mlijeka

U Vašoj obitelji pijete/jedete *

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	doručak	ručak	večera	izvan kuće (restoran)
Mlijeko				
Sir				
Mliječne prerađevine - fermentirani proizvodi (jogurt, kefir, acidofil)				
Drugi mliječni proizvodi - skuta, sirutka, maslac, kiselo vrhnje, sladoled...				

Koliko često u Vašoj obitelji u prosjeku konzumirate mlijeko i mliječne proizvode? *

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	Svaki dan	4 X tjedno	3 X tjedno	2 X tjedno	1 X tjedno	nikada
Mlijeko						
Sir						
Mliječne prerađevine - fermentirane proizvode						
Druge mliječne proizvode						

Mlijeko i mliječne proizvode za Vašu obitelj najčešće kupujete u: *

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- trgovini živežnih namirnica
- supermarketu
- na tržnici
- na mlijekomatu
- izravno od proizvođača
- ne kupujem mlijeko i mliječne proizvode
- drugo
- Ostalo

Za Vašu obitelj kupujete: *

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- svježe mlijeko
- pasterizirano mlijeko
- sireve
- fermentirane proizvode
- druge mliječne proizvode
- ne kupujem mlijeko i mliječne proizvode

U Vašoj obitelji kupovinu/nabavu mlijeka i mliječnih proizvoda obavljate: *

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- svaki dan
- tjedno
- mjesečno

Koliko puta dnevno Vaše dijete pije mlijeko

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- 4 ili više puta
- 3 puta
- 2 puta
- 1 put
- ne pije svakodnevno

Vaše dijete konzumira više mlijeka i mliječnih proizvoda

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- tijekom jeseni/zime
- tijekom proljeća/ljeta
- podjednako, neovisno o godišnjem dobu

Stavovi o prehrani i provedbi programa mlijeka u školama

Ima li, prema Vašem mišljenju, *Program mlijeka u školama* pozitivan utjecaj na prehrambene navike Vašeg djeteta?

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Ima
- Nema
- Ne znam

Navedite koji aspekti *Programa mlijeka u školama*, prema Vašem mišljenju NISU zadovoljavajući: *

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- kvaliteta mlijeka i mliječnih proizvoda (npr. podrijetlo, količina mlječne masti)
- izbor mlijeka i mliječnih proizvoda (npr. učenici su dobivali samo jednu vrstu mlijeka / mliječnih proizvoda)
- učestalost distribucije (npr. mlijeko i mliječni proizvodi se distribuiraju samo jednom tjedno)
- svi aspekti programa su zadovoljavajući
- Ostalo

Koju ocjenu od 1 do 5 biste dali *Programu mlijeka u školama*? (1 - nedovoljan, 5 - odličan)

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Hvala!

Pošalji svoj upitnik.

Zahvaljujemo Vam se na popunjavanju ovog upitnika.

ŠSH MLIJEKO

Postoje 14 pitanja u ovom upitniku.

1. Opći dio

Naziv škole

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Razred

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Godina rođenja

U ovo polje mogu biti upisani samo brojevi.

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

-

Spol

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Žensko
- muški

2. Mlijeko i mliječni proizvodi

Koliko dnevno piješ običnog mlijeka/čokoladnog mlijeka ili kakaa

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- jednu šalicu
- dvije šalice
- više šalica

Kada piješ

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	ujutro	tijekom dana	navečer
Obično mlijeko			
Čokoladno mlijeko ili kakao			

Kakvo mlijeko ili mliječne proizvode voliš?

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- obično mlijeko
- čokoladno mlijeko
- kakao
- jogurt
- voćni jogurt
- sireve

Koliko često piješ obični jogurt/voćni jogurt

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- jednom dnevno
- jednom tjedno
- rijetko
- nikada

Koliko često jedeš sireve

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- jednom dnevno
- jednom tjedno
- rijetko
- nikada

Voliš li jesti nešto od sljedećeg

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Nesquik žitarice
- Čokolino
- Griz
- Riža na mlijeku
- Tjestenina sa sirom
- Štrudla od sira

- Druge kolače od sira
- Pizza sa sirom

Koliko puta piješ mlijeko ili jedeš jogurte u školi

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- jednom dnevno
- jednom tjedno
- rijetko
- nikada

Koliko često jedeš sireve u školi

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- jednom dnevno
- jednom tjedno
- rijetko
- nikada

Znaš li za Program mlijeka u školama

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Da
- Ne

Koliko često dobivaš mlijeko ili jogurte kroz Program mlijeka u školama

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- jednom dnevno
- jednom tjedno
- rijetko
- nikada

Hvala!

Pošalji svoj upitnik.

Zahvaljujemo Vam se na popunjavanju ovog upitnika.

ŠSH

Ovo je upitnik namjenjen za odgovornu osobu u školi.

**Dobrodošli u upitnik o učinkovitosti provedbe Školske sheme za školsku godinu 2020./2021.
Molimo Vas da pažljivo pročitate svako pitanje i upute te odgovorite na sva pitanja.**

Kao pomoć pri ispunjavanju ovog upitnika može Vam poslužiti skup odgovora iz upitnika za učenike te opažanja učenika, razgovor s učenicima, evidencija količine unosa voća itd.

Važne napomene:

Popunjavanjem podataka u ovoj anketi dajete privolu da se Vaši osobni podaci koriste isključivo u svrhu izvršenja obrade podataka, a u skladu s važećim primjenjivim propisima te Općom uredbom o zaštiti osobnih podataka. Hrvatski zavod za javno zdravstvo jamči svakoj osoba koja popunjava anketu o nuspojavama, da će njegovi osobni podaci biti adekvatno zaštićeni od pristupa neovlaštenih osoba te pohranjeni na sigurno mjesto i čuvani u skladu s uvjetima i rokovima predviđenim Pravilnikom o zaštiti i obradi arhivskog i registraturnog gradiva.

Postoje 23 pitanja u ovom upitniku.

Podaci o ispitaniku

Ime škole *

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Adresa škole *

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Šifra škole *

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Vaše ime i prezime *

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Vaša e-mail adresa *

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Broj upisanih učenika od 1. do 4. razreda u školskoj godini 2016./2017.

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Upitnik 1. dio

Koliko ste često u prosjeku dijelili voće i/ili povrće unutar Sheme školskog voća?

*(odaberite samo jedan odgovor) **

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- Više od jednom tjedno
- Jednom tjedno
- Manje od jednom tjedno

Ako ste voće i/ili povrće dijelili više od jednom tjedno, koji su bili razlozi za to?

*(Moguće je označiti više odgovora.) **

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- Bilo je posebno razdoblje ili datum u godini (npr. blagdani – Božić, Uskrs, sv. Nikola itd.).
- Voće i/ili povrće se prema unaprijed dogovorenom planu škole dijelilo više od jednom tjedno.
- Postojao je višak voća i/ili povrća pa se dijelilo kako ne bi propalo.
- Nismo dijelili voće više od jednom tjedno.
- Ostalo:

Kakav je bio raspored dijeljenja voća i/ili povrća u Vašoj školi? *

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- Učenici su voće i/ili povrće dobivali u određeno doba dana.
- Vrijeme kad su učenici dobivala voće i/ili povrće nije bilo precizno određeno.
- Voće i/ili povrće je učenicima bilo dostupno tijekom cijelog dana pa su se mogla sama poslužiti (npr. poseban pladanj s voćem i/ili povrćem)

Kojom prigodom ste najčešće dijelili voće i/ili povrće?

*(Odaberite samo jedan odgovor) **

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- Kao zaseban obrok neovisno od obroka u okviru školske prehrane (dodatna užina)
- Uz ručak (kao dodatak glavnom obroku u okviru školske prehrane)
- Kad su djeca sama tražila
- Voće i/ili povrće je bilo dostupno tijekom cijelog dana (npr. poseban pladanj s voćem i/ili povrćem)

Gdje ste dijelili voće i/ili povrće?

*(Moguće je označiti više odgovora.) **

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- U blagovaonici
- U razredu
- U prostorima škole (hodnici, dvorište...)
- Ostalo:

Koju vrstu voća odnosno povrća ste dijelili?

(Iz prozora na lijevoj strani ekrana kliknite i "povucite" svoj odabir u prozor na desnoj stranu ekrana. U desnom prozoru posložite svoje odabire tako da se na vrhu nalazi najčešće podijeljeno voće ili povrće, a na dnu najmanje dijeljeno voće ili povrće.)

Molimo unesite broj u polje redom koji vam odgovara od 1 do 10

- Mandarina
- Jabuka
- Kruška
- Šljiva
- Breskva
- Nektarina
- Trešnja
- Jagoda
- Rajčica
- Mrkva

Kako biste općenito ocijenili kvalitetu voća odnosno povrća koje Vam je dostavljano u škole? *

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	Odlična	Zadovoljavajuća	Loša	Ne mogu procijeniti
Kako biste općenito ocijenili kvalitetu voća odnosno povrća koje Vam je dostavljano u škole?				

Upitnik 2. dio

Kakva je, prema Vašem mišljenju, bila reakcija učenika na provedbu Sheme školskog voća i povrća u Vašoj školi? *

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	Pozitivna	Nije bilo reakcije	Negativna	Ne mogu procijeniti
Prema Vašem mišljenju, kakva je bila reakcija djece na provedbu Sheme školskog voća u Vašoj školi?				

Prema Vašoj procjeni, interes učenika za voćem i/ili povrćem koje im se dijelilo prošle školske godine bilo je: *

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- BIO VEĆI na početku provedbe programa pa se SMANJIVAO s vremenom
- BIO JEDNAK kroz cijelo razdoblje provedbe programa
- BIO MANJI na početku provedbe programa pa se POVEĆAVAO s vremenom
- Nisu bili zainteresirani
- Ne mogu procijeniti

Reakcije roditelja na Shemu školskog voća i povrća bile su:

*(Moguće je označiti više odgovora.) **

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- Pozitivno reagiraju i odobravaju provođenje Sheme školskog voća i povrća.
- Smatraju da Shema školskog voća i povrća pridonosi usvojanju pravilnih prehrambenih navika.
- Smatraju da se zapravo ništa neće promijeniti.
- Misle da je to gubitak vremena i novaca.
- Negativno reagiraju i ne odobravaju provođenje Sheme školskog voća i povrća.
- Ostalo:

U kojoj mjeri smatrate da je Shema školskog voća i povrća uspješno provedena u Vašoj školi? *

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	Uspješno	Većinom uspješno	Neuspješno	Većinom neuspješno	Ne mogu procijeniti
Općenito gledajući, u kojoj mjeri smatrate da je Shema školskog voća uspješno provedena u Vašoj školi?					

Upitnik 3. dio

Označite u kojoj se mjeri slažete s niže navedenim tvrdnjama: *

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	U potpunosti se slažem	Slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Ne slažem se	Nimalo se ne slažem	Ne mogu procijeniti
Uprava škole je podržala provedbu programa, raspodjelu voća i/ili povrća i prateće aktivnosti.						
Uz dodatni obrok voća i/ili povrća iz Sheme školskog voća obogaćena je školska prehrana.						
Učenici su kroz ovaj program stekli dodatno znanje o vrstama i kvaliteti voća i/ili povrća.						
Učenici su kroz ovaj program stekli bolju razinu svijesti o značenju voća /ili povrća u svakodnevnoj prehrani ljudi.						
Učenici su kroz ovaj program usvojili pozitivniji stav prema voću i povrću.						

Je li Vaša škola u sklopu Sheme školskog voća provela edukaciju i/ili promotivne aktivnosti? *

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	Da	Ne
Za učenike		
Za djelatnike škole		

	Da	Ne
Za roditelje		

Koje su edukacije i/ili promotivne aktivnosti provedene?

*(Moguće je označiti više odgovora.) **

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- Edukacijske aktivnosti o važnosti voća i povrća u pravilnoj prehrani.
- Izrada školskih projekata na temu voća i povrća.
- Organiziranje »kutaka za voće« po razredima.
- Izrada likovnih rješenja na temu voća i povrća kao podloge za izradu školskog plakata Sheme školskog voća.
- Posjet poljoprivrednom gospodarstvu na kojem se proizvodi voće i povrće.

Tko je provodio edukaciju i/ili promotivne aktivnosti?

*(Odaberite samo jedan odgovor) **

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- Djelatnici/e škole (učiteljice i učitelji, pedagozi, psiholozi...)
- Vanjski suradnici/e (osobe iz Poljoprivredne savjetodavne službe, nadležnog zavoda, Ministarstva itd.)
- Mješovito djelatnici/e škole i vanjski suradnici/e

Molimo Vas, navedite sve izvore informacija koje ste koristili pri izvedbi programa Shema školskog voća.

*(Moguće je označiti više odgovora.) **

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- iz Nacionalnog programa za provedbu Sheme školskog voća
- iz pisanih uputa, koje su bile poslone/upućene u škole
- iz Pravilnika koji regulira Shemu školskog voća
- od kontakt osobe u Ministarstvu poljoprivrede
- od Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR)
- od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta
- neslužbene informacije iz usmene komunikacije
- od Hrvatskog i/ili županijskih zavoda za javno zdravstvo
- od Poljoprivredne savjetodavne službe

- na internetskim stranicama Europske komisije o Shemi školskog voća
- neki drugi izvor informacija

Vaši prijedlozi i/ili primjedbe

Molimo Vas, navedite Vaše prijedloge u cilju poboljšanja provedbe programa Sheme školskog voća i povrća:

(nije obavezno polje)

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Zahvaljujemo Vam na suradnji.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Pošalji svoj upitnik.

Zahvaljujemo Vam se na popunjavanju ovog upitnika.

ŠSH 2021./2022. - Upitnik za učenike SREDNJA ŠKOLA 1. krug

Kako bi započeo/la upitnik, pritisni tipku "sljedeće".

Važne napomene:

Popunjavanjem podataka u ovoj anketi dajete privolu da se Vaši osobni podaci koriste isključivo u svrhu izvršenja obrade podataka, a u skladu s važećim primjenjivim propisima te Općom uredbom o zaštiti osobnih podataka. Hrvatski zavod za javno zdravstvo jamči svakoj osoba koja popunjava anketu o nuspjavama, da će njegovi osobni podaci biti adekvatno zaštićeni od pristupa neovlaštenih osoba te pohranjeni na sigurno mjesto i čuvani u skladu s uvjetima i rokovima previđenim Pravilnikom o zaštiti i obradi arhivskog i registraturnog gradiva.

Postoje 30 pitanja u ovom upitniku.

Osnovni podaci

Naziv škole: *

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Razred:

U ovo polje mogu biti upisani samo brojevi.

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

•

Godina rođenja:

U ovo polje mogu biti upisani samo brojevi.

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

•

Spol: *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Žensko
- muški

2. dio – VOĆE

Voliš li jesti voće? *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Volim jesti sve vrste voća.
- Volim jesti voće, ali ne sve vrste.
- Ne volim jesti voće.

U kojem obliku najviše voliš jesti voće? *

Ukoliko ste izabrali 'Nešto drugo (napiši što):' upišite svoj izbor u predviđeno polje.

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- u komadu (npr. cijela jabuka)
- narezano i oguljeno (npr. oguljena jabuka narezana na komade)
- voćne salate
- svježe cjeđeni voćni sok
- sušeno voće
- ne volim jesti voće
- Nešto drugo (napiši što):

Koje ti je najdraže voće? *

Ukoliko ste izabrali 'Nešto drugo (napiši što):' upišite svoj izbor u predviđeno polje.

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- breskva
- jabuka
- jagoda
- kruška
- mandarina
- nektarina
- šljiva
- trešnja
- Nešto drugo (napiši što):

Koje voće najčešće jedeš? *

Ukoliko ste izabrali 'Nešto drugo (napiši što):' upišite svoj izbor u predviđeno polje.

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- breskva
- jabuka
- jagoda
- kruška
- mandarina
- nektarina
- šljiva

- trešnja
- Nešto drugo (napiši što):

Koje voće ne voliš jesti? *

Ukoliko ste izabrali 'Nešto drugo (napiši što):' upišite svoj izbor u predviđeno polje.

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- breskva
- jabuka
- jagoda
- kruška
- mandarina
- nektarina
- šljiva
- trešnja
- Nešto drugo (napiši što):

Smatraš li da jedeš dovoljne količine voća? *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- da
- ne
- ne znam

1. dio - POVRĆE

Voliš li jesti povrće? *

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Volim jesti sve vrste povrća.
- Volim jesti povrće, ali ne sve vrste.
- Ne volim jesti povrće.

Kakvo povrće najviše voliš jesti? *

Izaberite jedan od ponuđenih odgovora

Ukoliko ste izabrali 'Nešto drugo (napiši što):' upišite svoj izbor u predviđeno polje.

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- sirovo/svježe (npr. salate)

- pripremljeno (kuhano, pečeno, kao sastavni dio variva, juha i sl.)
- ne volim jesti povrće
- Nešto drugo (napiši što):

Koje ti je, od navedenog, najdraže povrće? *

Ukoliko ste izabrali 'Nešto drugo (napiši što):' upišite svoj izbor u predviđeno polje.

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Blitva
- Brokula
- Cvjetača
- Kelj
- Krastavac
- Mrkva
- Paprika
- Rajčica
- Špinat
- Zelena salata
- Nešto drugo (napiši što):

Koje povrće, od navedenog, najčešće jedeš? *

Ukoliko ste izabrali 'Nešto drugo (napiši što):' upišite svoj izbor u predviđeno polje.

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Blitva
- Brokula
- Cvjetača
- Kelj
- Krastavac
- Mrkva
- Paprika
- Rajčica
- Špinat
- Zelena salata
- Nešto drugo (napiši što):

Koje povrće, od navedenog, ne voliš jesti? *

Ukoliko ste izabrali 'Nešto drugo (napiši što):' upišite svoj izbor u predviđeno polje.

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Blitva
- Brokula
- Cvjetača
- Kelj
- Krastavac
- Mrkva
- Paprika
- Rajčica
- Špinat
- Zelena salata
- Nešto drugo (napiši što):

Smatraš li da jedeš dovoljne količine povrća? *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- da
- ne
- ne znam

3. dio – ŠKOLSKA PREHRANA

Jedeš li u školskoj kuhinji? *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Da
- Ne

Pojedeš li voće i povrće koje dobiješ u školi u sklopu školskog obroka (npr. uz ručak ili kao užinu)? *

Odgovori na ovo pitanje samo ako su sljedeći uvjeti ispunjeni:

Odgovor je bio 'Da' na pitanju '17 [PREH1]' (Jedeš li u školskoj kuhinji?)

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Da
- Ne

Nalaze li se u tvojoj školi automati za hranu? *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Da
- Ne

Koju vrstu hrane najčešće kupuješ u automatima za hranu? *

Odgovori na ovo pitanje samo ako su sljedeći uvjeti ispunjeni:

Odgovor je bio 'Da' na pitanju '19 [PREH3]' (Nalaze li se u tvojoj školi automati za hranu?)

Ukoliko ste izabrali 'Nešto drugo (napiši što):' upišite svoj izbor u predviđeno polje.

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- mlijeko
- jogurt
- grickalice (npr. slani štapići)
- voće
- sok
- voda
- slatkiši
- ne kupujem hranu iz automata
- Nešto drugo (napiši što):

4. dio – KVIZ

Razmisli i odaberi točan odgovor. *

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	Točno	Netočno	Ne znam
Voće i povrće treba jesti svaki dan.			
Voće i povrće treba jesti 5 puta na dan.			
Voće i povrće treba oprati prije nego ga pojedemo.			
Najbolje je jesti svježe sezonsko voće i povrće.			
Termičkom obradom (npr. kuhanjem) voća i povrća smanjuje se udio nekih vitamina.			

	Točno	Netočno	Ne znam
Orašasto voće (npr. orah, badem i sl.) sadrži zdrave masnoće.			

5. dio – UČESTALOST POTROŠNJE VOĆA I POVRĆA

Razmisli koliko često jedeš voće i povrće **od ponedjeljka do petka** kod kuće i u školi pa

odaberi točan odgovor: *

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	svaki dan	nekoliko puta	rijetko/nikada
Svježe voće jedem:			
Sušeno voće (npr. sušene šljive, sušene marelice i sl.) jedem:			
Svježe povrće jedem:			
Kuhano povrće jedem:			
Krumpir jedem:			

Razmisli koliko često jedeš voće i povrće **tijekom vikenda** pa odaberi točan odgovor: *

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	nikada	jednom tijekom vikenda	i subotom i nedjeljom
Svježe voće jedem:			
Sušeno voće (npr. sušene šljive, sušene marelice i sl.) jedem:			
Svježe povrće jedem:			
Kuhano povrće jedem:			

	nikada	jednom tijekom vikenda	i subotom i nedjeljom
Krumpir jedem:			

Gdje jedeš najviše voća i povrća? *

Ukoliko ste izabrali 'Negdje drugdje (napiši gdje):' upišite svoj izbor u predviđeno polje.

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- u školi
- doma
- podjednako i u školi i doma
- Negdje drugdje (napiši gdje):

6. dio - UČESTALOST POTROŠNJE SLATKIŠA, GRICKALICA, »BRZE« HRANE I SLATKIH PIĆA

Razmisli koliko često jedeš slatkiše, grickalice, »brzu« hranu i piješ slatka pića **od ponedjeljka do petka** kod kuće i u školi pa odaberi točan odgovor: *

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	svaki dan	nekoliko puta tjedno	rijetko/nikada
Slatkiše (bomboni, čokolade i sl.) jedem:			
Grickalice (čips, krekeri i sl.) jedem:			
Slatka pića (gazirana pića, voćni sokovi i sl.) pijem:			
"Brza" hrana (pizza, hamburger, hot dog i sl.) jedem:			

Razmisli koliko često jedeš slatkiše, grickalice, »brzu« hranu i piješ slatka pića **tijekom vikenda** pa odaberi točan odgovor: *

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	i subotom i nedjeljom	jednom tijekom vikenda	rijetko/nikada
Slatkiše (npr. bomboni, čokolade i sl.) jedem:			
Grickalice (npr. čips, krekeri i sl.) jedem:			
Slatka pića (npr. gazirana pića, voćni sokovi i sl.) pijem:			
"Brzu" hranu (npr. pizza, hamburger, hot dog) jedem:			

Gdje jedeš najviše slatkiša, grickalica, »brze« hrane i piješ više slatkih pića? *

Ukoliko ste izabrali 'Negdje drugdje (napiši gdje):' upišite svoj izbor u predviđeno polje.

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- u školi
- doma
- podjednako i u školi i doma
- Negdje drugdje (napiši gdje):

7. dio – STAVOVI O SHEMI ŠKOLSKOG VOĆA I POVRĆA

Kao što znaš, tvoja škola je uključena u program *Shema školskog voća i povrća* u sklopu kojeg se u tvom razred dijeli voće i povrće. Sviđa li ti se takva podjela voća i povrća u tvojoj školi? *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Da
- Ne

Pojedeš li voće i povrće koje dobiješ u školi u sklopu programa *Shema školskog voća i povrća*? *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- uvijek pojedem
- pojedem samo ono koje mi se sviđa
- nikad ne pojedem

Da li bi volio kad bi tvoja škola i sljedeće godine bila uključena u program *Shema školskog voća i povrća*? *

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Da
- Ne

Došli smo do kraja upitnika!

Hvala ti na sudjelovanju!

Pošalji svoj upitnik.

Zahvaljujemo Vam se na popunjavanju ovog upitnika.

ŠSH

Pritisnite tipku "sljedeće" kako biste započeli s upisom ankete.

Važne napomene:

Popunjavanjem podataka u ovoj anketi dajete privolu da se Vaši osobni podaci koriste isključivo u svrhu izvršenja obrade podataka, a u skladu s važećim primjenjivim propisima te Općom uredbom o zaštiti osobnih podataka. Hrvatski zavod za javno zdravstvo jamči svakoj osobi koja popunjava anketu o nuspojavama, da će njegovi osobni podaci biti adekvatno zaštićeni od pristupa neovlaštenih osoba te pohranjeni na sigurno mjesto i čuvani u skladu s uvjetima i rokovima predviđenim Pravilnikom o zaštiti i obradi arhivskog i registraturnog gradiva.

Postoje 31 pitanja u ovom upitniku.

Osnovni podaci

Naziv škole i razred koji pohađa Vaše dijete

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Vaša dob:

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Vaš spol:

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- Žensko
- muški

Molimo zaokružite Vaš radni status

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- zaposlen(a)
- nezaposlen(a)
- u mirovini
- Ostalo

Molimo zaokružite najviši stupanj obrazovanja koji ste stekli

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- niska stručna sprema
- srednja stručna sprema
- viša stručna sprema
- visoka stručna sprema
- znanstveni stupanj (mr.sc., dr.sc....)
- Ostalo

Mjesto stanovanja

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- manje naselje (< 10000 stanovnika)
- veće naselje (> 10000 stanovnika)

Molimo navedite broj članova Vaše cijenjene obitelji:

Molimo unesite svoj odgovor ovdje:

Voće

U vašoj obitelji voće jedete za:

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	uvijek	često	rijetko/nikada
Doručak			
Ručak			
Večeru			
Užinu			

Koju vrstu voća najčešće konzumirate u Vašoj obitelji tijekom godine?

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- breskva
- jabuka
- jagoda
- kruška
- mandarina
- nektarina
- šljiva
- trešnja

Prema Vašem mišljenju, u odnosu na prošlu godinu, potrošnja voća u Vašoj obitelji se :

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- povećala
- ostala ista

- smanjila

Povrće

U vašoj obitelji povrće jedete za:

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	svaki dan	nekoliko puta tjedno	rijetko/nikada
Doručak			
Ručak			
Večeru			
Užinu			

Koju vrstu povrća najčešće konzumirate u Vašoj obitelji tijekom godine?

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- blitva
- brokula
- cvjetača
- kelj
- krastavac
- mrkva
- rajčica
- špinat
- paprika
- zelena salata

Prema Vašem mišljenju, u odnosu na prošlu godinu, potrošnja povrća u Vašoj obitelji se :

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- povećala
- ostala ista
- smanjila

Učestalost potrošnje voća i povrća

Koliko često se u Vašoj obitelji u prosjeku jede voće i povrće od ponedjeljka do petka?

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	svaki dan	nekoliko puta tjedno	rijetko/nikada
Svježe voće:			
Sušeno voće (npr. sušene šljive, sušene marelice i sl.):			
Svježe povrće:			
Kuhano povrće:			
Krumpir:			

Koliko često se u Vašoj obitelji u prosjeku jede voće i povrće tijekom vikenda?

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	svaki dan	jednom tijekom vikenda	rijetko/nikada
Svježe voće:			
Sušeno voće (npr. sušene šljive, sušene marelice i sl.):			
Svježe povrće:			
Kuhano povrće:			
Krumpir:			

Učestalost potrošnje slatkiša...

Koliko često se u Vašoj obitelji u prosjeku jedu slatkiši, grickalice, "brza" hrana i piju slatka pića od ponedjeljka do petka?

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	svaki dan	nekoliko puta tjedno	nikada
Slatkiše (bomboni, čokolade i sl.):			
Grickalice (čips, krekeri i sl.):			
Slatka pića (gazirana pića i sl.):			
"Brza" hrana (pizza, hamburger, hot dog i sl.):			

Koliko često se u Vašoj obitelji u prosjeku jedu slatkiši, grickalice, "brza" hrana i piju slatka pića tijekom vikenda?

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	i subotom i nedjeljom	jednom tijekom vikenda	rijetko/nikada
Slatkiši (bomboni, čokolade i sl.):			
Grickalice (čips, krekeri i sl.):			
Slatka pića (gazirana pića i sl.):			
"Brza" hrana (pizza, hamburger, hot dog i sl.):			

Kupovina voća i povrća

Vaša obitelj najčešće kupuje voće i povrće:

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- u trgovini
- na tržnici
- izravno od proizvođača
- ima vlastiti uzgoj
- ne kupuje voće i povrće
- nešto drugo:

Vaša obitelj kupuje voće i povrće:

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- svježe
- smrznuto
- podjednako i svježe i smrznuto
- ne kupuje voće i povrće
- Ostalo:

U sljedećem pitanju svakom od kriterija dodijelite jedan broj od 1 do 5 ovisno o njihovoj važnosti prilikom odabira i kupovine voća i povrća

Molim izaberite **sve opcije** koje vam odgovaraju.

- hrvatsko podrijetlo
- ekološki uzgoj
- sezonsko voće i povrće
- cijena
- kvaliteta

Prehrambene navike djeteta

Koliko puta dnevno Vaše dijete jede/pije:

Molim izaberite odgovarajući odgovor za svaku stavku.

	više puta dnevno	1 put dnevno	ne jede svakodnevno
Svježe voće:			
Svježe povrće:			
Kuhano povrće:			
Slatkiši (bomboni, čokolade i sl.):			
"Brza" hrana (pizza, hamburger, hot dog i sl.):			
Slatka pića (npr. gazirana pića i sl.):			
Grickalice (čips, krekeri i sl.):			

Vaše dijete češće jede voće i povrće:

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- tijekom jeseni/zime
- tijekom proljeća/ljeta
- podjednako, neovisno o godišnjem dobu

Prema Vašem mišljenju Vaše dijete voće i povrće jede:

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- u dovoljnoj količini
- u nedovoljnoj količini
- ne mogu procijeniti

Koliko često Vaše dijete ponese voće od kuće kao užinu za školu?

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- svaki dan
- nekoliko puta tjedno
- rijetko/nikada

Molim nadopunite tražene podatke za Vaše dijete:

Molimo unesite svoj(e) odgovor(e) ovdje:

- spol (1 muško, 2 žensko)
- dob
- visina
- masa

Prema Vašem mišljenju Vaše dijete je:

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- mršavo
- normalne tjelesne mase
- povećane tjelesne mase
- debelo

Stavovi o prehrani

Ima li škola značajan utjecaj na prehrambene navike Vašeg djeteta?

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- da
- ne
- ne mogu procijeniti

Ima li obitelj značajan utjecaj na prehrambene navike Vašeg djeteta?

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- da
- ne
- ne mogu procijeniti

Ima li, prema Vašem mišljenju, program Shema školskog voća pozitivan utjecaj na prehrambene navike Vašeg djeteta?

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- ima
- nema
- ne mogu procijeniti

Navedite koji aspekti programa Shema školskog voća i povrća, prema Vašem mišljenju, NISU bili zadovoljavajući

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- kvaliteta voća i povrća (npr. gnjilo voće i povrće)
- izbor voća i povrća (npr. učenici su dobivali samo jednu vrstu voća/povrća)
- učestalost distribucije (npr. voće/povrće je distribuirano manje od jednom tjedno)
- svi aspekti programa su bili zadovoljavajući
- Ostalo

Kojom biste ocjenom od 1 do 5 ocijenili program *Shema školskog voća i povrća*? (1-nedovoljan, 5-odličan)

Molim izaberite **samo jedan** od ponuđenih odgovora.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Podaci su pohranjeni. Hvala!

Pošalji svoj upitnik.

Zahvaljujemo Vam se na popunjavanju ovog upitnika.